

לקוטי תורה המבואר

מאמרים
על פרשיות התורה ומועדי השנה

מלוקטים מספרי
תורה אור ולקוטי תורה

ד"ה למנצח על השמינית
ביאור ענין ברית מילה ע"פ פנימיות הענינים

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וצינונים

פרשת תזריע
שנה ד | גליון קמ"ד
שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

©
כל הזכויות שמורות
למערכת ליקוטי תורה המבואר

הרב לוי געלב
עורך ראשי

הרב מנחם דאברוסקין – הרב ברוך וילהעלם
עורכים

בשורה טובה
לשמוע ולהוריד אלפי שיעורים בחסידות, בתניא, דרך מצותיך,
לקוט"ת ותו"א ועוד, באודיו או בכתב
נא לבקר באתר החדש והמפואר אוצר החסידות
otzerhachassidus.com

לקבל הגיליונות באימייל או להקדיש הגיליונות הבאים
(+1) 718-650-6295
LikuteiTorah@otzerhachassidus.com

לפרטים אודות מוקדי ההפצה בארה"ק וכן להשתתף בהוצאת ההפצה בארה"ק
050-4109309
L109309@gmail.com

יו"ל ע"י

הרב לוי געלב
(+1) 310-938-4016
info@maamaronline.com

מכון לעבדך באמת
בארה"ב 718-650-6295 (+1)
בארה"ק 050-4109309
info@otzerhachassidus.com

פתח דבר

בעזה"י

בשבח והודיה לה', מוגש בזה לפני ציבור הלומדים, מאמר "ד"ה למנצח על השמינית" בסדרת "לקוטי תורה המבואר", שהוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן נבג"מ זצוקללה"ה. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). כמו כן נכתבו "ביאורי מושגים" - הסברה רחבה של מושגים יסודיים בחסידות, המופיעים במאמר.

גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

כפי שנראה לעין הקורא, נשתפרו הקונטרסים בתוספת מרובה על העיקר ממה שהיו, בעריכת המאמרים ע"י צוות משפיעים שיחי', עימוד ועיצוב חדש, וגם הגהה יסודי שהיה נקי ומנופה מכל טעותי הדפוס, ועוד הרבה תיקונים אשר כל הרואה יאמר ברקאי.

לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באימייל, לקבלו נא לשלוח אימייל לכתובת: subscription@otzerhachassidus.com, וכן אפשר להוריד את הקונטרס, וכמו כן גם הקונטרסים האחרים שי"ל על ידינו בכתובת: otzerhachassidus.com.

כבר אמר דוד המלך ע"ה "שגיאות מי יבין", יתכן כי נפלו אי הבנות בעניינים המבוארים או טעותי הדפוס וכדומה. על כן שטוחה בקשתנו בפני ציבור המעיינים בקונטרס - לשלוח את הערותיהם ונתקנם בבוא העת אי"ה.

כתובת למשלוח הערות: likuteitorah@otzerhachassidus.com

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא" (ישעיה נא, ד), במהרה בימינו ותיכף ומיד ממשי.

כ"ג ניסן - ה'תשע"ה

בברכת שבתא טבא

לוי געלב

מכון לעבדך באמת

הזדמנות פז

דרוש אברך או בחור נמרץ לסיוע בהפצת המעיינות לפעילות בתוככי אנ"ש בתשלום נאה. לעבודה נדרש כמה שעות בשבוע לקבץ סכומי הקדשות (בשעות וזמנים לפי בחירתו) עבור הקונטרסים הנצחות לע"נ קרובים או לרגל שמחה או לזכות והצלחה.

מי שמעוניין בזה יפנה למכוננו

בטל: בארה"ב 718-650-6295 בארה"ק 0504109309

או באימייל: info@otzerhachassidus.com

ד"ה למנצח על השמינית

ביאור ענין ברית מילה
ע"פ פנימיות הענינים

תוכן המאמר

פרק א

ז'.....'עליית העולמות' בשבת

פרק ב

.....בחינת "אדם קדמון" ("א"ק") - "רעוא דכל רעיון"

פרק ג

יד.....הצורך בהסרת הערלה כדי שתתגלה בחינת א"ק

פרק ד

יט.....דברי הזוהר על מצות מילה - "תמן מל תמן נצח"

פרק ה

כה.....מענה רבי עקיבא לשאלת מין אחד - "כל העולם שלו הוא"

ב"ה. לקו"ת פ' תזריע, ד"ה למנצח על השמינית וגו' [ב, ג – כב, ב]

פרשה תזריע

וביום השמיני ימול וגו'. כ ג

למנצח על השמינית, על מילה שניתנה בשמיני. שבמרחץ ראה את עצמו כ ד
ערום כו', כיון שנוכר במילה נתיישובה דעתו כו' א. וצריך להבין,
למה היתה השירה על שניתנה בשמיני דוקא. אך, הנה כתיב ובוים השמיני
ימול כו', ואפילו בשבת, שמילה דוחה שבת. ולהבין יתרון ומעלה שיש במילה

פרק א

'עליית העולמות' בשבת

"וביום השמיני ימול וגו'."

"למנצח¹ על השמינית"² – על מילה שניתנה
בשמיני, שבמרחץ ראה את עצמו
ערום כו', כיון שנוכר במילה נתיישובה דעתו
כו' א.

מסופר בגמרא: "בשעה שנכנס דוד לבית
המרחץ וראה עצמו עומד ערום, אמר: אוי לי
שאעמוד ערום בלא מצוה. וכיון שזכר במילה
שבבשרו נתיישובה דעתו. לאחר שיצא אמר עליה
שירה, שנאמר: 'למנצח על השמינית מזמור
לדוד', על מילה שניתנה בשמיני".

וצריך להבין, למה היתה השירה על שניתנה

בשמיני דוקא?

כלומר: לכאורה, כוונת דוד המלך היתה
להודות לה' על שיש בו מצוה תמיד בכל עת,
והיא המילה החקוקה בבשרו תמיד, ואם כן מדוע
היתה השירה של דוד על זה שהמילה ניתנה
בשמיני דווקא, והרי גם אילו לא ניתנה בשמיני
הי' לו לומר שירה, ו"כי אם היתה מצות מילה
בשביעי לא היתה מצוה" (סידור).

[ונקודת הביאור היא שאכן מעלתה
המיוחדת של מצות מילה היא דוקא מצד
שייכותה לבחינת 'שמיני', היינו דרגא
ה'שמינית' שלמעלה מכל 'סדר ההשתלשלות',
כפי שיתבאר לקמן].

אך, הנה כתיב³: "וביום השמיני ימול כו'".
ואפילו בשבת⁴, שמילה דוחה שבת⁵.

הנהגות צמח צדק

א. כראיתא במנחות דף מ"ג ע"ב, וכן הוא ג"כ בירושלמי סוף מסכת ברכות.

1. המאמר נאמר בחורף תקס"ז (בכרית לנכד רבנו הזקן). הנהגת אדמו"ר האמצעי מהמאמר נדפסה בסידור עם דא"ח שער המילה עמ' קלט, א ואילך. הגהות הצ"צ באור התורה ויקרא כרך ב (עמ' תקב) ואילך. וראה גם בספר המצות להצמח צדק - דרך מצותיך מצות מילה (עמ' ט, ב ואילך).
2. תהלים יב, א.
3. ויקרא יב, ג.
4. ראה שבת קל-קלב.
5. לביאור הענין ראה גם דרך מצותיך ט, ב ואילך. וראה שמו"ר פל"ח, ח. וראה גם אוה"ת תצוה ע' א'תרטו ואילך.

שהיא ביום השמיני לדחות מעלת ומדריגת קדושת השבת, צריך להקדים ענין השבת כי בו שבת כו'. ושורש הדברים הוא, כי הנה כל המלאכות שבימות החול ל"ט מלאכות החורש והזורע כו', הם בחינת תיקון ובירור, להעלות מכח הצומח אשר בארץ להצמיח כל מאכל אשר יאכל האדם וחי בהם, כי הוא יברך על המאכל בתחלה ובסוף וממשיך בו קדושה, וגם אחר כך כשמקבל חיות מזה המאכל, נכלל חיות המאכל בחיות האדם ומתחזק כחו

הענין הפנימי והעבודה של יום השבת ושייכותם לשבייתה ממלאכה. ואחר כך יבאר את מעלת המילה על השבת:]

כי הנה, כל המלאכות שבימות החול – ל"ט מלאכות, החורש והזורע כו' – הם בחינת תיקון ובירור, להעלות מכח הצומח אשר בארץ להצמיח כל מאכל אשר יאכל האדם וחי בהם. כל ל"ט המלאכות דששת ימי החול, שמהן נצטוונו לשבות ביום השבת, "הם בחינת תיקון ובירור", היינו שהתכלית הפנימית של העסק במלאכות אלו בימות החול היא כדי לברר ולתקן את העניינים הגשמיים שעמהם נעשית המלאכה ויש בהם ניצוצות של קדושה, וכאשר העסק עם הדברים הגשמיים הוא לשם שמים, הם מתבררים ועולים למקורם.

ו"על-דרך דוגמא, כח הצומח שבארץ שמגדל התבואה ומצמיח חטים וכיוצא, שהוא בחינת נוגה שנפל מבחינת ז' מלכים דתוהו, והבירור שלו הוא בחרישה זריעה ודש כו'. והוא ענין כל ימות החול כו' ימי המעשה, שבהן נעשה ל"ט מלאכות חורש כו'..." (סידור).

[ומבאר כיצד נפעל בירור זה:]

כי הוא יברך על המאכל בתחלה ובסוף, וממשיך בו קדושה. וגם אחר כך, כשמקבל חיות מזה המאכל, נכלל חיות המאכל בחיות

ולחבין יתרון ומעלה שיש במילה, שהיא ביום השמיני, לדחות מעלת ומדריגת קדושת השבת – צריך להקדים ענין השבת, "כי בו שבת" כו'.

מצינו מעלה מיוחדת במילה ביום השמיני שהיא דוחה את השבת, כמו שדרשו חז"ל על הכתוב בפרשתינו "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" – "ביום אפילו בשבת".

ומעלה זו היא דווקא במילה ביום השמיני שהיא מילה בזמנה, אבל מילה שלא בזמנה אינה דוחה את השבת. ונמצאנו למדים שבמילה ביום 'השמיני' יש מעלה על השבת שהיא ביום 'השביעי' וצריך להבין, מהו ה"יתרון ומעלה" שב'שמיני' על קדושת שבת שהיא ב'שביעי', שמשמע זה מילה בשמיני דוחה את השבת?

וכדי להבין את מעלתה של מצות מילה ('שמיני'), יש להקדים תחילה ביאור עניינה ותוכנה הפנימי של השבת ('שביעי') עלי' נאמר 'כי בו שבת מכל מלאכתו'. ועל פי זה יבואר במה גדולה מעלת המילה ממעלת השבת ודוחה את השבת.

ושורש הדברים הוא:

[תחילה יבאר את הענין הפנימי והעבודה של ימות החול, ועל פי זה ימשיך לבאר את

שמות ד"ה להבין מאד"ל ערבים עלי דברי סופרים.

6. ראה חסידות מבוארת – שבת קודש ע' קמא ואילך. לקו"ת דרושים ליו"כ ד"ה לבאר ענין יו"כ. תו"א פ'

ושכלו, ובכח ושכל זה מתפלל ולומד ומקיים מצות, לכך גם חיות המאכל עולה עמו ונכלל באחד ואהבת כו', ועל דרך זה הן כל המלאכות כאפיה ובישול שהן תיקון המאכל שיהא ראוי לאכילת אדם, וכן האורג שני חוטין כו' וכיוצא בו הוא תיקון להיות ראוי ללבושי האדם, והבונה וכיוצא בו הוא תיקון להיות ראוי לבית אשר ידור בו האדם, כי דרך כלל כל המלאכות כולן הן במזונות ולבושים ובתים הן היכלות כו' כמו שנתבאר במקום אחר. וכל בירור זה הוא מרפ"ח ניצוצין שנפלו בשבירת הכלים בבריאה יצירה עשיה, וצריך להעלותם מבריאה יצירה עשיה לאצילות, כי אצילות הוא עולם התיקון, שכבר נתקן שלא על ידי האדם, אך התיקון של האדם הוא בבריאה יצירה

שהן תיקון המאכל שיהא ראוי לאכילת אדם. וכן 'האורג שני חוטין כו'⁷, וכיוצא בו, הוא תיקון להיות ראוי ללבושי האדם - והבונה, וכיוצא בו, הוא תיקון להיות ראוי לבית אשר ידור בו האדם - כי דרך כלל כל המלאכות כולן הן במזונות ולבושים ובתים - הן היכלות כו', כמו שנתבאר במקום אחר⁸.

כשם שכונות מלאכות חורש וזורע וכיו"ב היא כדי לברר את כח הצומח שמקליפת נוגה, כך גם התכלית הפנימית של כל שאר המלאכות, הן המלאכות שהן לצורך אכילה, כאפיה ובישול, והן המלאכות של אריגה ותפירה שהן לצורך הכנת בגדי האדם, וכן מלאכת 'בונה' שהיא לצורך בית שיגור בו האדם, היא שע"י עשיית האכילה והלבוש והבית לשם שמים, האדם יברר ויתקן את ענייני העולם שמ'קליפת נוגה' המעורבת טוב ורע, ויעלה אותם לקדושה.

וכל בירור זה הוא מרפ"ח ניצוצין שנפלו ב'שבירת הכלים' בבריאה יצירה עשיה, וצריך להעלותם מבריאה יצירה עשיה לאצילות.

כי אצילות הוא עולם התיקון, שכבר נתקן שלא על ידי האדם, אך התיקון של האדם הוא

האדם, ומתחזק כחו ושכלו, ובכח ושכל זה מתפלל ולומד ומקיים מצות. לכך גם חיות המאכל עולה עמו, ונכלל ב'אחד' 'ואהבת' כו'. בבירור האוכל ע"י האדם ישנם ב' שלבים:

(א) ע"י שהאדם מברך על המאכל ברכה ראשונה קודם האכילה וברכה אחרונה לאחר האכילה, ו"זהו ענין ברכת המזון, המשכת גילוי אלקות מלמעלה על כחות וחיות שנתחדש באדם מהמאכל. 'ברוך אתה', להיות נמשך גילוי בנפש ובעולם כאלו הוא לנוכח כו', שע"י זה נתברר ונפרד ממה שהיה תחלה תחת ממשלת קליפת נוגה ונכלל בקדושה" (לקו"ת ד"ה כה תברכו - צוין באוה"ת כאן).

(ב) ע"י האכילה נכללת חיות המאכל בחיות האדם ומחזקת את כחו הגשמי ואת שכלו, וכאשר משתמש בכחות אלו שנתחזקו ע"י האכילה לעבודת ה' בתפילה, לימוד התורה וקיום המצוות, הרי כיון שבעבודת ה' האדם מתעלה ונכלל באלקות, בפרט בעת קריאת שמע ואמירת "אחד" ו"ואהבת", אזי גם חיות המאכלים שנכללה בו עולה עמו.

ועל דרך זה הן כל המלאכות, כאפיה ובישול,

7. שבת עג, א.

8. ראה לקו"ת ברכה ד"ה מזמור שיר חנוכת הבית (צו, ד).

עשיה, שניתן להאדם לתקן ולברר כו'. זוהי עבודת האדם ימי החול, אבל בשבת אין בו בירור ותיקון כלל, רק האכילה היא מלמעלה למטה צדיק אוכל לשובע נפשו כו⁹, והן תלת סעודתי דשבתא, ג' פעמים ביום השביעי, תלת

בבריאה יצירה עשיה, שניתן להאדם לתקן ולברר כו'.

כל הבירור הנעשה ע"י האדם במזונות, לבושים ובתים הוא ברפ"ח ניצוצות הקדושה שנפלו למטה ע"י 'שבירת הכלים' בעולם התוהו⁹ וירדו לעולמות התחתונים דבריאה יצירה עשיה. ועבודת האדם היא לעסוק בדברים הגשמיים בהם נמצאים ניצוצות אלו לשם שמים ולהשתמש בהם לקדושה וע"י זה לברר את הטוב שבהם – ניצוצות הקדושה, מתוך הרע – חלק החומרי של הדברים, ולהעלות ניצוצות אלו מעולמות ב"ע לעולם האצילות.

אך הבירור הנעשה ע"י האדם הוא רק בניצוצות הקדושה שבעולמות ב"ע, ולא בעולם האצילות, כי תיקונו ובירורו של עולם האצילות אינו נפעל ע"י עבודת האדם אלא הוא מתוקן ועומד ע"י הקב"ה מתחילת התהוותו, ולכן נקרא גם 'עולם התיקון', לפי שהוא מתוקן ומבורר מתחילתו.

זוהי עבודת האדם ימי החול. אבל בשבת אין בו בירור ותיקון כלל.

בירור ותיקון העולמות התחתונים והעלאת הניצוצות שבהם הוא עבודת האדם בימות החול בלבד, אבל בשבת אין לעסוק בעבודה זו. וטעם הדבר הוא, כי מבואר בספרי קבלה אשר בשבת

הוא ענין 'עליית העולמות', היינו שביום השבת חיות כל העולמות עולה לשרשה העליון, ולכן ביום השבת חיות המאכל שבימות החול יורדת מעולם התוהו ומעורבת בטוב ורע היא במעלה כמו שהיתה לפני הירידה שאז הניצוץ האלוקי (שנפל אח"כ למאכל) אינו מעורב ברע, וממילא אין לו צורך בבירור ותיקון כלל.

רק האכילה היא מלמעלה למטה – "צדיק אוכל לשובע נפשו"¹⁰ כו¹.

בימות החול עבודת האדם היא באופן של 'מלמטה למעלה', היינו שעוסק בענייני העולם כדי לבררם ולהעלותם לקדושה, לפי שבימות החול חיות הדברים הגשמיים מעורבת בטוב ורע, והטוב צריך להתברר ולהתעלות למעלה על ידי עבודת האדם, כנ"ל.

משא"כ בשבת, חיות שחיות המאכל עולה לשרשה העליון בעולם התוהו ואינה צריך להתברר, עבודת האדם באכילה היא באופן של 'מלמעלה למטה' היינו שאין הכוונה לברר את המאכל ולהעלות את הניצוץ האלקי מלמטה למעלה, אלא ע"י האכילה בשבת האדם מקבל חיות אלקית מהמאכל וממשיך מלמעלה – משורש חיות המאכל בעולם התוהו, למטה – לאדם התחתון שהוא מבחינת התיקון.

הנהגות צמח צדק

ב. כמו שנתבאר בתורה אור פרשת חיי שרה בד"ה 'יגלה לן טעמיה' כו'.

9. וראה בכל זה גם בד"ה אחרי מות תרמ"ט וד"ה ויגדלו הנערים תרס"ה.
10. משלי יג, כה.

9. ביאור ענין עולם התוהו ושבירת הכלים – ראה חסידות מבוארת עבודת התפלה עמ' שסא הערה ל"ו. וראה גם בנספחים לחסידות מבוארת מועדים (ח"א וח"ב) ערך תהו ותיקון.

זימנין נטיף מלא דעתיקא כו', שהוא מבחינת ענג העליון, ויכל אלהים ביום השביעי, ויכל לשון כלות הנפש מחמת תענוג, דהיינו שהמשיך תענוג העליון,

וזהו פירוש 'ויכל אלקים ביום השביעי', שנמשך מהקב"ה תענוג גדול – 'ויכל' – ביום השבת, ותענוג עליון זה מעלה ומברר את כל מלאכת האדם בימות החול, כפי שיתבאר לקמן.

[להלן יבאר שע"י המשכת התענוג בשבת נפעלת שלימות הבירור דענייני העולם בששת ימי החול, ולהבנת הענין יש להקדים:

בימות החול האדם מברר את העניינים הגשמיים ומפריד את הרע מן הטוב, אך מכל מקום הטוב שבמאכל עדיין אינו עולה להתכלל ולהתייחד באלקות כמו בעולם האצילות, ורק בשבת, כאשר נמשך מלמעלה למטה תענוג אלוקי – 'ויכל אלקים' – אזי עולה חיות המאכל לעולם האצילות ונכללת ומתייחדת באלקות ממש.

והטעם לזה הוא, כי אף שנתבאר לעיל שע"י שהאדם מברר את המאכל וחיות המאכל נכללת בו, הרי אח"כ כשאומר "ואהבת" בקריאת שמע חיות המאכל נכללת ב"אחדות ה' המלוּבש באהבה זו" (סידור), מכל מקום, הרי גם האהבה והידיאה (אף שמלוּבש בה אחדות ה'), אינה אלא אהבה ויראה של האדם להקב"ה, ולא התגלות של הקב"ה עצמו, ולכן גם כאשר חיות המאכל נכללת באהבת האדם לאלקות, עדיין אין חיות המאכל מיוחדת באלקות ממש.

ולכן ההתאחדות עם הקב"ה ביחוד גמור כמו בעולם האצילות, יכולה להיות רק ע"י המשכה 'מלמעלה למטה', כי רק כאשר הקב"ה ממשיך מאורו על הנברא, יכול הנברא להיכלל ולהתייחד באלקות ממש.

ועל אכילת שבת נאמר "צדיק אוכל לשובע נפשו", היינו שכוונת האכילה היא כדי 'להשביע' את נפשו האלקית באור אלקי נעלה, כי "מצד בחינת הטוב שיש במאכל, דהיינו מצד שרשו הראשון באורות דתוהו שקדמו לתיקון, הנה אדרבה הוא מחזק לנפש האלקית בשכל ובמידות אהבה ויראה דקדושה" (סידור עם דא"ה ד"ה יגלה לן טעמיה).

והן תלת סעודתי דשבתא, ג' פעמים "ביום השביעי", תלת זימנין נטיף מלא דעתיקא ¹¹ כו', שהוא מבחינת 'ענג העליון'. ויכל אלהים ביום השביעי" ¹², 'ויכל' לשון כלות הנפש ¹³ מחמת תענוג, דהיינו שהמשיך תענוג העליון.

וזהו ענין שלש סעודות של שבת (שלמדים אותן ממה שנאמר בתורה לגבי אכילת המן בשבת ג' פעמים 'ביום השביעי'), שהן שלשה זמנים של המשכת אלקות מלמעלה למטה. וזהו שאומרים בזמירות של סעודות יום השבת 'דא היא סעודתא דעתיקא קדישא' (זוהי הסעודה של [בחינת] עתיק הקדוש), היינו שע"י סעודות אלו נמשכת בחינת 'עתיק', היא בחינת 'עונג העליון'.

וזהו שנאמר גבי שבת 'ויכל אלקים ביום השביעי': הפירוש הפנימי ב'ויכל' הוא מלשון 'כלות הנפש' מחמת רוב התענוג. וכשהאדם מתענג מאכילה בשבת לכבוד שבת, הרי הוא גורם על ידי זה המשכת תענוג העליון מבחינת 'עתיקא קדישא', שיתענג [הקב"ה] מכל אשר עשה (אור התורה);

13. ראה בעל הטורים במקומו בשם תרגום ירושלמי. אור החיים שם.

11. ראה זח"ג קכח, ב.
12. בראשית ב, ב.

והוא המיין דכורין שמברר המיין נוקבין, שכל ההעלאה שבימי החול הוא בחינת מיין נוקבין, ובשבת נמשך המיין דכורין באצילות בעולם התיקון, שהוא מבחינת מ"ה, כי ההעלאות דמיין נוקבין הוא מבחינת ב"ן, והתיקון הוא המיין דכורין שנמשך ממ"ה המברר הב"ן. וזהו אתערותא דלעילא שאחר אתערותא

שבכל ההעלאה שבימי החול הוא בחינת מיין נוקבין. ובשבת נמשך המיין דכורין באצילות, בעולם התיקון, שהוא מבחינת מ"ה.

כי ההעלאות דמיין נוקבין הוא מבחינת ב"ן, והתיקון הוא המיין דכורין שנמשך ממ"ה המברר הב"ן.

נבאר לעיל שעבודת האדם בימות החול היא לברר את ניצוצות הקדושה ולהפריד את הטוב שבהם מן הרע, אך פעולת האדם היא עדיין בבחינת שם ב"ן, בגימטריא 'בהמה', וכתוב "ורוח הבהמה היורדת היא למטה", לפי שהאדם נמצא בעולמות התחתונים שלמטה מאצילות, שהם עולמות נבראים שאינם מיוחדים באלקות, וכיון שהאדם עצמו הוא נברא מעולמות ביי"ע, אין ביכולתו להעלות את ענייני העולם להיכלל בעולם האצילות המיוחד בו ית', ולכן ע"י עבודת האדם הטוב נפרד מהרע בתוך העולמות הנבראים גופא, אך אינו יוצא מגדר הנבראים לעלות להיכלל באורו יתברך ממש.

אבל בשבת יש המשכה עליונה מאצילות בדרך מלמעלה למטה, בחינת מ"ה, וע"י זה נפעלת שלימות הבירור בניצוצות אלו, שיעלו משם ב"ן לשם מ"ה ויוכללו בבחינת האצילות המיוחדת ממש באלקות, וזהו ענינו של שם מ"ה, כי עולם האצילות מיוחד באורו יתברך, כמו משה ואהרן שאמר 'ונחנו מה' לפי שנשמותיהם היו מבחינת האצילות.

והמשכה זו הנמשכת מעולם האצילות בשבת כדי להעלות את המאכל שיוכלל באלקות, היא 'אתערותא דעילא' המתעוררת ונמשכת ע"י הקדמת 'אתערותא דלתתא' בימות החול, ולפי אופן עבודת האדם בימות החול, כן הוא אופן ההמשכה מלמעלה ביום השבת, כפי שיבאר לקמן].

והוא המיין דכורין שמברר המיין נוקבין¹⁴.

'דכר' הוא בחינת 'משפיע', ו'נוקבא' היא בחינת 'מקבל'. וכן הוא ביחס שבין הקב"ה לכנסת ישראל, שהקב"ה, המשפיע, נקרא 'איש' ('חתן'), וכנסת ישראל, המקבלת ממנו ית', נקראת 'אשה' ('כלה').

והעלאת מיין נוקבין הוא שעבודת בני ישראל - ה'נוקבא' - עולה למעלה וגורמת נחת רוח ותענוג לפניו ית'; ואילו 'המשכת מיין דכורין' הוא המשכת ההשפעות הרוחניות מלמעלה, מהקב"ה, לבני ישראל (כתוצאה מהעלאת מיין נוקבין - עבודתם של בני ישראל).

ועל זה מבאר כאן שהמשכת העונג העליון ("ויכל אלוקים") מלמעלה למטה בשבת היא בחינת מיין דכורין (מ"ד) - התעוררות והמשכה מלמעלה - הפועלת ברור נוסף ב'מיין נוקבין' (מ"ן) - ניצוצות הקדושה שהאדם העלה בימות החול, כי שלימות הבירור של הניצוצות שנתבררו בששת ימי החול עד שיוכללו ויתאחדו באלקות בעולם האצילות, היא ע"י המשכה אלקות מלמעלה למטה, מיין דכורין.

14. זהר בראשית יז, סע"ב. ית, רע"א. בענין מ"ד ומ"ן, ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"א (ע' קפג ואילך).

דלתתא, מי שטרח בערב שבת כו'.¹⁵ והיינו, שכפי ערך עליית הב"ן המתברר, כך ערך המשכת המיין דכורין המברר, וכמו שכתוב וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, שהוכשר בעיניו מאד, לכך ויכולו, שנכללו בתענוג עליון וכלתה נפשם כו', ומזה נמשך להיות ויכל ביום השביעי. וזהו ענין כי בו שבת, כאדם ששובת ממלאכתו שהיה טרוד בה, כמו אם הוא מטריד שכלו לכתוב איזה דבר, שאזי השכל מלוכש במעשה הכתיבה, וכששובת

לכך 'ויכולו', שנכללו בתענוג עליון, וכלתה נפשם כו'. ומזה נמשך להיות 'ויכל ביום השביעי'.

ענין זה שההמשכה דשבת 'מלמעלה למטה' נמשכת רק ע"י העבודה 'מלמטה למעלה' בימות החול, נרמז בכתוב 'וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד', היינו שכל מלאכת ימות החול בכירורים מלמטה למעלה הוכשרה מאד בעיני הקב"ה. ומעבודת הכירורים שבימות החול נמשך להיות בשבת 'ויכל אלקים ביום השביעי' – 'ויכל' מלשון 'כלות הנפש', המורה על בחינת התענוג, והוא המשכת עונג העליון, בחינת מ"ה המברר, שעל ידו נפעלת שלימות הכירור והתכללות חיות הנבראים באלקות ממש. וזהו 'ויכולו' השמים והארץ וכל צבאם, שהניצוצות עלו מלמטה למעלה ונכללו בתענוג העליון.

וזהו ענין "כי בו שבת", כאדם ששובת ממלאכתו שהיה טרוד בה, כמו אם הוא מטריד שכלו לכתוב איזה דבר, שאזי השכל מלוכש

וזהו 'אתערותא דלעילא' שאחר 'אתערותא דלתתא', 'מי שטרח בערב שבת כו'.¹⁵ והיינו, שכפי ערך עליית הב"ן המתברר, כך ערך המשכת ה'מיין דכורין' המברר.¹⁶

ההמשכה מלמעלה למטה בשבת, מבחינת שם מ"ה, באה רק לאחר ההתעוררות מלמטה בכירור הניצוצות בימות החול, כי לפי אופן ההעלאה מלמטה למעלה שהאדם פועל בניצוצות הקדושה הנמצאים בדברים הגשמיים, כך היא ההמשכה מלמעלה למטה – המשכת המיין דכורין, מ"ה המברר.

וזהו הפירוש הפנימי בדברי רז"ל 'מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת', "שלפי ערך הכירורים דרפ"ח בל"ט מלאכות כו' בימות החול, שנקרא העלאות מ"ן באתערותא דלתתא, כך לפי ערך יומשך בחינת מ"ד, בבחינת אתערותא דלעילא מבחינת עונג העליון בשבת" (סידור).

וכמו שכתוב¹⁷ "וירא אלקים את כל אשר עשה, והנה טוב מאד", שהוכשר בעיניו מאד,

הנחות צמח צדק

ג. ועיין מה שמבואר מזה על פסוק 'ראו כי ה' נתן לכם השבת' (לקו"ת בשלח ב, א).

רבות אין קץ, וזהו שכפי ערך עליית הב"ן (המתברר, כך ערך המשכת המ"ד המברר), וזהו ענין אתערותא דלעילא הנמשך ומתגלה לפי ערך אתערותא דלתתא – אור התורה.
17. בראשית א, לג.

15. ע"ז ג, א.

16. "דהיינו, כי הרי גם הגילוי שבאצילות יש בו מדריגות אין קץ. ולכן גם בהמשכת מ"ד דאצילות לברר המ"ן דבי"ע שיוכלל ביחוד עליון יש בו בחינות ומדריגות

חוזר השכל למקורו כו', כך נכללו כל ההעלאות בעולם התיקון. ולכן אין בו מלאכה, מפני שכבר נשלם הבירור מעבודת האדם ממטה למעלה, אלא הוא המושכת המיין דכורין באצילות עולם התיקון. וכל זה הוא ענין השבת.

במעשה הכתיבה, ובששובת, חוזר השכל למקורו כו'. כך נכללו כל ההעלאות בעולם התיקון.

תוכן ענין השביתה למעלה הוא כמו אדם ששובת ונח ממלאכתו, שכל הכחות שפעל בהם בעת המלאכה חוזרים למקורם בנפש האדם. למשל, העוסק בכתיבת דבר שכלי הרי בעת הכתיבה שכלו טרוד במלאכה, וכשמפסיק ושובת מהכתיבה, השכל חוזר למקורו בנפש האדם.

וכן הוא למעלה, כביכול - ביום השבת הקב"ה שובת ממלאכתו, היינו שחיות כל העולמות, כולל ההעלאות שהאדם פעל בעבודתו בימות החול, חוזרת מירידתה למטה ועולה ונכללת בעולם התיקון ואינה נמצאת בעולמות ב"ע המעורבים טוב ורע, אלא כל העולמות עולים למקורם.

ולכן אין בו מלאכה, מפני שכבר נשלם הבירור מעבודת האדם ממטה למעלה, אלא הוא המושכת ה'מיין דכורין' באצילות, עולם התיקון.

כיון שבשבת העולמות עולים למקורם, אין בו מלאכה, ואין האדם עוסק בעבודת הבירורים, כי בשבת כל הנבראים נמצאים בבחינת 'עולם התיקון', עולם האצילות שאין בו רע, ונמשך מלמעלה למטה מבחינת עולם האצילות לייחד את העולמות ואת 'ההעלאות' באלקות.

וכל זה הוא ענין השבת.

כל המבואר לעיל הוא בחינת השבת, היום השביעי, שעם היותה המושכה מעולם האצילות, מכל מקום יש לה ערך לנבראים, הן בזה שה'אתערותא דלעילא' הנמשכת בשבת מעולם האצילות היא לפי ערך ה'אתערותא דלתתא' של

העלאות עולמות ב"ע בימות החול, והן בזה שעל ידי השבת נשלם הבירור שנעשה ע"י אכילת האדם בימות החול.

משא"כ בחינת המילה, ביום השמיני, היא מדריגה שלמעלה מאצילות ולגבי בחינת המילה אצילות ועשיה בשווה, ולכן המילה דוחה את השבת, כפי שיבאר לקמן בארוכה.

[לסיכום]

באכילתו ובשאר התעסקותו בגשמיות בימות החול לשם שמים, האדם מברר את הניצוצות של עולם התווה שנפלו לעולם הזה בשבירת הכלים ומפריד את הרע שבהם מן הטוב, ועי"ז נמשך בשבת תענוג עליון המעלה ניצוצות אלו להיכלל בעולם האצילות. ולכן אין עושים מלאכה בשבת, כי העולם מתוקן ומבורר ואין האדם צריך לתקנו.

פרק ב

בחינת 'אדם קדמון' ('א"ק') - 'רעוא דכל רעיון'

[ועתה יבאר ענין המילה, שהיא "מדריגה הגבה מאד נעלה מבחינת האצילות" - בחינת 'אדם קדמון', ולכן מצותה ביום ה'שמיני', ודוחה את השבת שהיא בבחינת 'שביעי'.

וכדי להבין את ענינה של בחינת 'אדם קדמון' ומעלתה על כל 'סדר השתלשלות', יש להקדים ולבאר את הטעם שבחינת א"ק נקראת 'רעוא דכל רעיון', רצון - ומקור - כל הרצונות.

אודות מעלת כח הרצון על שאר כחות הנפש (כשכל ומדות) מבואר, שבבחינת הרצון אין מציאות נוספת מלבד הנפש עצמה, כי ענין הרצון הוא משיכה ונטיה של הנפש אל הדבר

ב. אבל מילה היא מדרגה הגבה מאד נעלה מבחינת אצילות, שניתנה בשמיני.

אמנם, בבריאה כפי שהיא מצד הרצון הכללי אין שום חשיבות ומעלה בעולם עליון כעולם האצילות לגבי עולם הזה התחתון, כי הרצון הכללי נמשך לכל העולמות 'בבת אחת', והוא רצון כלול בשוה, ובמדרגה זו אין לעולמות עצמם שום מציאות כלל מצד גדרם ועניינם, אלא ההתהוות שלהם היא רק מילוי רצונו ית' שלגביו כל העולמות הם בשווה.

ובחינה זו נקראת 'אדם קדמון', 'כי שם אדם מורה על היותו כולל הכל, וגם לשון 'אדמה לעליון', כלומר, לעצמותו יתברך שממנו ה' הכל . . לענין זה שהוא אור כללי וכולל לכל העולמות בהתכללות אחת", והוא "כולל אצילות ועשייה בהשוואה אחת" (דרמ"צ).

ומעתה נבוא לדברי רבינו המבאר בפרטיות את ענין המשכת בחי' א"ק ע"י המילה, ומדוע כדי להמשיך בחינה זו צ"ל תחילה הסרת הערלה:

ב. אבל מילה היא מדרגה הגבה מאד נעלה מבחינת אצילות, שניתנה בשמיני.

נתבאר לעיל שכיום השבת היא עליית העולמות בעולם האצילות, אבל המילה היא בדרגה נעלית הרבה יותר מבחינת האצילות, ולכן ניתנה המילה ביום השמיני והיא דוחה את השבת שניתנה בשביעי, כפי שממשיך.

[לביאור הבא לקמן יש להקדים (ע"פ תורה

אור דף קג, ב-ג ועוד):

בבחינת א"ק - שהיא למעלה מכל סדר ההשתלשלות שראשיתו הוא עולם האצילות ('עולם התיקון') - יש ב' בחינות שונות:

(א) 'מלכות דא"ק', היא שורש עולם התוהו, וכנודע שעל פי פנימיות העניינים ז' מלכי אדום שנזכרו בסוף פרשת וישלח הם ז' המדות העליונות דתוהו שנפלו ב'שבירת הכלים', ומדות אלו נקראות 'מלכים' כי שרשן בבחי'

שהיא רוצה, משא"כ בכחות שלמטה מכח הרצון, ולדוגמא כח השכל, יש בו מציאות של כחות ההשכלה וההבנה שאינם מהות הנפש עצמה, אלא הם כחות ו'איברים' של הנפש שעל ידם היא פועלת. ולכן כח הרצון נקרא 'קדמון', לפי שהוא למעלה מכל הכחות ו'קודם' להם, ומשיכת ונטיית הנפש ברצון להשכיל היא 'הקדמה' ('קדמון') לכך שכתוצאה מהרצון ישכיל בכח שכלו.

והנה, אף שהרצון להשכיל הוא רק הקדמה לפעולת ההשכלה וההבנה ובכח הרצון עדיין אין כל מציאות **בפועל** זולת הנפש, מכל מקום, כאשר האדם רוצה להשכיל הרי הוא נמשך לענין השכל, והרצון להשכיל הוא נעלה יותר מהרצון של המשכת ונטיית הנפש לענין של מעשה שאין בו שכל, כגון ללכת ברגליו וכיו"ב. ואף שבפועל אין בכח הרצון שום מציאות זולת הנפש, מכל מקום, לענין **נתינת ערך וחשיבות**, הרי ברצון להשכיל יש חשיבות לענין ההשכלה דווקא, שהרי האדם נמשך ברצון פרטי זה.

וכן הוא בנמשל למעלה, אף שכל העולמות נתהוו מרצונו ית', הרי הרצון להאציל את עולם האצילות - הרצון הפרטי לעולם האצילות דווקא - נותן איזה ערך וחשיבות לעולם האצילות, ורצון זה הוא הרבה יותר נעלה יותר מהרצון הפרטי לברוא את עולם העשי' והנבראים הגשמיים שבו.

ולמעלה מהרצונות הפרטיים שמהם נאצל ונברא כל עולם ועולם בפרטיות (ע"י רצון פרטי מיוחד אליו), ישנו רצון כללי, שהוא ית' רוצה (כביכול) 'בבת אחת' בכל העולמות כולם, מעולם האצילות ועד עולם הזה הגשמי והחומרי, וכאשר עלה ברצונו ית' לברוא את כל העולמות - נבראו כולם תיכף ומיד ברצון זה.

דהנה כל הז' מלכים וימלוך וימת בו, עד מלך השמיני הוא הדר שרש התיקון הוא יסוד דא"ק, שמשם הארת מ"ה שהוא ממצחא דא"ק שהוא למעלה מבחינת מ"ה שבאצילות, שכבר נמשך ונתלבש בעולם התיקון, אבל שרש שם מ"ה למעלה בא"ק הוא גבוה מאד ונשא ממעלת מדריגת אצילות¹⁷, ונקרא

ושבירה, ואינה שורש התווה כמו שאר שבעת המלכים, אלא היא המדריגה העליונה והעצמית של א"ק, שלמעלה הן מעולם התיקון (סדר השתלשלות) והן מעולם התווה (שלמעלה מהשתלשלות).

ובחינה זו נקראת כאן "שורש התיקון" (אף שהיא למעלה גם מתווה שקדם לתיקון), לפי שהכח לתקן ולברר את האורות דתווה ולהפוך אותם ליעולם התיקון הוא ע"י בחינה עליונה זו ד'יסוד א"ק, שהיא "מבחינה שלמעלה מתהו ותיקון, והוא המקור העושה התיקון מתהו. וזהו בחינת מלך השמיני הדר, ששרשו מיסוד א"ק שלמעלה מז' מלכין דמלכות דא"ק שנשברו, והוא המתקן אותם" (דרמ"צ).

שמשם הארת מ"ה, שהוא מ'מצחא דא"ק¹⁸, שהוא למעלה מבחינת מ"ה שבאצילות¹⁹ – שכבר נמשך ונתלבש בעולם התיקון. אבל שרש שם מ"ה למעלה בא"ק הוא גבוה מאד ונשא ממעלת מדריגת אצילות²⁰.

מבחינת יסוד א"ק נמשך "הארה וגילוי פנימיות מאין סוף המאיר בפנימיות א"ק" (דרמ"צ), וגילוי זה הוא למעלה מעלה מבחינת מ"ה

א"ק הוא מהבחינה התחתונה שבא"ק, מדת המלכות – "תחתית כל המדריגות שבעצמות יקרא בשם מלכות, כי המדה של המלכות הוא התפשטות וההתגלות בלבד, וזהו מלכות דא"ק" (תו"א שם).

(ב) 'יסוד א"ק', והיא בחינת 'עצמות א"ק', היינו לא רק התפשטות והארה חיצונית ממנה כמו ה'מלכות'. ובחי' זו היא למעלה גם מעולם התווה, וב'יסוד א"ק' לא היתה נפילה ושבירה. ובחינת 'יסוד א"ק', המדריגה הנעלית בא"ק, היא המתגלית ע"י מצות מילה, ולכן המילה היא בחינת 'יסוד סיומא דגופא אות ברית קדש'.

דהנה, כל הז' מלכים וימלוך וימת בו, עד מלך השמיני הוא הדר¹⁸ שרש התיקון – הוא יסוד דא"ק.

בכתוב הרומז על 'שבירת הכלים' דתווה נמנו ז' מלכים, ובכל אחד מהם נאמר 'וימלוך וימת', ובפנימיות העניינים, 'מיתה' היא ענין נפילת האורות של המדות דתווה ב'שבירת הכלים'.

ולאחר ז' מלכים אלו נזכר בכתוב מלך נוסף ושמז' הדר, בו לא נאמר 'וימת', לפי שמלך זה רומז על בחינת 'יסוד א"ק' שבה לא היתה מיתה

הנהות צמח צדק

ד. ויסוד דא"ק – הוא המשפיע בחינת פנימי. – הנהת מהר"ל אחי רבנו הוקן. ה. וזהו 'כתר עליון בו' מלאנו איהו שם מ"ה, דאיהו אורח אצילות בו" (ת"ז בהקדמה) – ועל דרך זה בא"ק, שהוא 'כתר דכללות'. וענין בר"ה 'ענין האבות הן הן המרכבה' (תו"א עג, א), ומשם יובן למה נקרא ז"א גם כן שם מ"ה. וענין מ"ש ב'ביאור' ד'מזוזה מימין', בענין: אויר, שהוא גם כן ככתר ובו"א (תו"א מג, ב).

פ"ב ופ"ד.

18. ראה בראשית לו, לב-לט.

19. ראה ע"ח שער שבה"כ ש"ט, פ"ו. שער התיקון ש"י,

רעוא דכל רעוין, פירוש, מקור כל הרצונות, קדמון לכל הקדומין. כי בריאת העולמות הוא מפני שכשעלה ברצונו כו', אבל להיות רצון לרצון דלאו מכל כא א מדות כו', הוא מבחינת רעוא דכל רעוין, ונקרא אדם קדמון לכל הקדומים,

לחיות רצון לרצון, ד'לאו מכל מדות כו', הוא מבחינת 'רעוא דכל רעוין'. ונקרא 'אדם קדמון לכל הקדומים'.

א"ק הוא הרצון הכללי שלמעלה מכל הרצונות הפרטיים שבסדר ההשתלשלות, וכולל את כל הרצונות הפרטיים בשווה, ולגבי בחינה זו הרצון לעולם האצילות והרצון לעולם העשיה שווים במעלתן.

והענין בזה:

הרצון הפרטי הוא התגלות רצון להוות ענין פרטי בתוך סדר ההשתלשלות גופא ולהחיותו, כגון הרצון להוות עשר ספירות דאצילות ('כתר' דאצילות), שהוא רצון לאצילות דווקא והוא שונה ונעלה מרצונו ית' להוות את עולם הזה הגשמי ('כתר' דעשיה).

ולכאורה אינו מובן, איך בא רצון מצוייר לענין פרטי – שבהכרח הוא מצוייר ומוגדר בגדר העולם שאליו הוא הרצון – מעצמותו של הקב"ה שהוא פשוט בתכלית הפשיטות ו'לאו מכל אליו מדות איהו כלל', שאינו מצוייר כלל ח"ו אלא מופשט מכל גדרי העולמות?

אלא שזהו ע"י הקדמת הרצון הכללי, בחינת א"ק, הממוצע בין הקב"ה הפשוט בתכלית הפשיטות ובין הרצונות הפרטיים לכל עולם בפרט. כי בבחינת א"ק אמנם נמשך רצון ממנו יתברך להוות את כל העולמות, אבל הוא רצון כללי הכולל את כל העולמות יחד, ולא מורגש בו כלל עניינים וציורים הפרטי של העולמות, ולכן יכול לבא רצון כללי כזה מאור אין סוף המושלל

שבאצילות המתגלית ביום השבת (כנ"ל), כי אף שגם שורש הספירות דאצילות הוא הארת מ"ה דא"ק, הרי על ידי שהארה זו יורדת ומתלבשת בעולם התיקון דאצילות, היא יורדת ממעלתה העצמית ולא מאיר בה האור דמ"ה בעצמותו כמו שהוא בבחינת א"ק, רק ע"י התלבשות בכלים דאצילות. וזהו ענין ה'תיקון' דאצילות – שהאור מתלבש ומתעלם בכלים ולבושים, כפי שיבואר לקמן.

וזו מעלת המילה על השבת, שבשבת נמשכת הארת מ"ה שבאצילות לברר את הברורים דבי"ע שבששת ימי המעשה שיעלו להיכלל בקדושת האצילות, ואזי מתגלית הארת מ"ה שבאצילות, משא"כ ע"י המילה נמשכת הארת מ"ה כפי שהיא בעצמותה, בבחינת א"ק, למעלה מהתלבשות בכלים ולבושים המעלימים. ומאחר שגילוי זה הוא "מדרגה הגבה מאד נעלה" מגילוי האצילות בשבת, לכן המילה דוחה את השבת.

[והטעם שהמשכה נעלית זו היא ע"י יסוד דא"ק' הוא, כי "הנה ידוע דבחינת יסוד בכל מקום שהוא – הוא בחינת גילוי המשפיע אל המקבל, וגם כאן, בחינת יסוד זה דא"ק היינו בחינת התגלות אור השפע מבחינת פנימיות דא"ק" (סידור)].

[ועתה יבאר מהות מדרגת א"ק, וכיצד

היא נעלית הרבה יותר מהאצילות:]

ונקרא 'רעוא דכל רעוין'²⁰, פירוש, מקור כל הרצונות, קדמון לכל הקדומין. כי בריאת העולמות הוא מפני ש'כשעלה ברצונו כו', אבל

20. ראה אדרא זוטא רפח, ב.

עד שאין ערוך אליו אפילו בחינת אצילות שהיא בחינת חכמה, וכתיב כולם בחכמה עשית, שחכמה ועשייה שוים שם¹.

הקדומים יותר מהעולמות התחתונים, כי לגבי בחינת א"ק הכוללת את כל העולמות בשווה, כל העולמות שווים.

וזהו הפירוש הפנימי בכתוב 'כולם בחכמה עשית', שלגבי בחינת א"ק, עולם האצילות (בחינת החכמה) ועולם העשיה ('עשית') שווים, כי גם עולם האצילות וגם עולם העשיה הם עולמות פרטיים וכל אחד מהם מוגדר בגדר המיוחד לו, ונתהוו ע"י רצון פרטי לכל עולם בפני עצמו, שהוא רצון המחשיב כל עולם לפי ערך הרצון הפרטי אליו, ולכן הרצון לעולם האצילות נעלה באין ערוך לגבי הרצון לעולם העשיה, ורק לגבי בחינת א"ק שהוא רצון כללי לכל העולמות בשווה אין כל חילוק בין העולמות ואצילות ועשייה שווים ממש.

[לסיכום]

ע"י מצות מילה נמשכת בחינת 'אדם קדמון', הרצון הכללי לכל העולמות הכולל את כל סדר ההשתלשלות כאחד, והוא הממוצע בין הקב"ה בעצמו הפשוט בתכלית ובין הרצון הפרטי לכל עולם בפני עצמו ממנו נתהוו העולמות הפרטיים המחולקים שלפנינו, ולגבי בחינת א"ק אצילות ועשייה הם בשווה ממש].

הנחות צמח צדק

ו. והיינו על דרך שנתבאר בפרשת וירא ב"ה 'אנת הוא חר ולא בחושבן' (תו"א יג, ג ואילך), דקאי על 'כתר עליון' שאינו ערוך אליו כלל, כי התהוות החכמה מהכתר הוא מ'אין' ממש כו', עיין שם באריכות. ומבואר בעין חיים שער מ"א פרק ד ובשע"ק ח"ג שער א' – שדרך כלל אצילות הוא חכמה, וא"ק הוא כתר כו'.

מכל תואר פרטי, כי ברצון זה אין שום ציור פרטי הסותר לפשיטות של הקב"ה, ורצון כללי נעלה זה הוא הממוצע בין הקב"ה (כביכול) ובין כל הרצונות (ה'כתרים') הפרטיים של העולמות המחולקים, ה'נפרטים' ומתגלים ממנו כבחינות פרטיות ומחולקות בסדר ההשתלשלות.

[ובחינת א"ק נקראת בשם 'קדמון' לכל הקדומים', כי כל רצון פרטי הוא 'קדמון' לענין הבא אחריו, ובחינת א"ק היא למעלה מכל הרצונות הפרטיים. 'והיינו פירוש 'אדם קדמון', שהוא קדמון לכל הקדומים, כלומר: גם לבחינת הרצון שקדם בכל העולם מד' עולמות הוא קדמון להם, להיות בחינת הרצון הכללי ביותר'] (סידור).

עד שאין ערוך אליו אפילו בחינת אצילות שהיא בחינת חכמה, וכתיב²¹ "כולם בחכמה עשית", שחכמה ועשייה שווים שם¹.

בחינת א"ק היא מדריגה נעלית כל כך עד שגם עולם האצילות – שעיקר עניינו הוא בחינת החכמה (כידוע שכל עולם מד' עולמות אבי"ע קשור בעיקר לספירה מסוימת, ועולם האצילות קשור לספירת החכמה, כמאמר התיקוני זוהר 'אבא עילאה (-בחינת החכמה) מקנא באצילות') – אין לו ערך ויחס לבחינה זו ד'אדם קדמון לכל

ולכן שבת נוהגת בכל מקום, לפי שבחינת ומדריגת אצילות יכולה להתפשט ולהתלבש אפילו במקום שיש זה לעומת זה, מפני שהאצילות היא עולם התיקון שכבר ניתקן ונתלבש, ובהתלבשות הנה העשר ספירות דאצילות מלובשים בכריאה, ובריאה ביצירה, ויצירה בעשייה, עד שנמצא שיש התלבשות אצילות בעשייה גם כן, ובהתלבשות זו נמצא שיש זה לעומת זה. ואפילו

פרק ג

הצורך בהסרת הערלה כדי שתתגלה בחינת א"ק

[על יסוד המבואר לעיל שהמילה היא מבחינת א"ק ושבת היא מבחינת האצילות, יבאר בפרק זה את הטעם לכך שכדי לקבל את התגלות בחינת האצילות המאירה ביום השבת אין צריך להסיר את הערלה, וגם האנוס ופטור מן המילה (כגון שמתו אחיו מחמת מילה) אין הערלה פוסדת אותו מהחויב לשמור את השבת, ואילו כדי לקבל את גילוי בחינת א"ק שלמעלה מאצילות, חייבים להסיר את הערלה].

ולכן שבת נוהגת בכל מקום, לפי שבחינת ומדריגת אצילות יכולה להתפשט ולהתלבש אפילו במקום שיש זה לעומת זה.

מפני שהאצילות היא עולם התיקון שכבר ניתקן ונתלבש, ובהתלבשות – הנה העשר ספירות דאצילות מלובשים בכריאה, ובריאה ביצירה, ויצירה בעשייה, עד שנמצא שיש התלבשות אצילות בעשייה גם כן.

עולם האצילות המאיר בשבת נקרא 'עולם התיקון', כי אור האצילות מאיר ע"י התלבשותו בכלים שהם עשר הספירות העליונות דאצילות, והלבוש נקרא 'תיקון' (בארמית, כמו שתרגם אונקלוס על הכתוב 'לא ילבש גבר שמלת אשה' - 'לא יתקן גבר תיקוני דאתתא'), היינו שאור האצילות מתלבש בכלים על דרך שנפש האדם מתלבשת בגוף שהוא כלי ולבוש לנפש ("עור

ובשר תלבישני"), שהנפש אינה מתגלית בגוף כפי שהיא בעצמותה, אלא מתלבשת בגוף הגשמי לפי ערכו.

ומאחר שאור האצילות אינו מאיר למטה כפי שהוא בעצמותו אלא מתלבש בכלים, לכן ביכלתו להתלבש גם בעולמות התחתונים שלמטה מעולם האצילות, וככל שהלבושים של אותו עולם נמוכים יותר, ההארה דאצילות נעלמת יותר, ועד שע"י ריבוי השתלשלות מתלבשת הארת האצילות אפילו בעולם הזה התחתון, "והארה זו היא מאירה ממש בבחינת פנימיות המקבלים, להחיות הנמצאים דעשי", ע"י שמתלבש ומאיר בתוכיותם. וזהו סוד העשרה מאמרות דכתיב לעולם הוי' דברך נצב בשמים" (דרמ"ז).

אלא שבעולם העשי' אין נרגש כלל האור האלקי דאצילות, אף שהוא מתלבש בנבראים שבו בפנימיות ומחי' אותם, כי "הארה זו אינה מאירה כמו שהיא בעצמותה, אלא מתעלמת בלבושים רבים, עד שאע"פ שיחי' ממנה המקבל, עם כל זה לא יראנה" (שם).

ובהתלבשות זו נמצא שיש זה לעומת זה. היות שכבר מתחילת הארתו האור דאצילות מאיר ע"י כלים ולבושים, נמצא שכבר בעולם האצילות יש נתינת מקום מסויימת למציאות הקליפות, ועל אחת כמה וכמה שמציאות הקליפות אינה מונעת את גילוי אור האצילות ביום השבת בעולמות התחתונים, שהרי ההארה מגיעה למטה רק ע"י התלבשות בכלים ולבושים.

כנגד עולם האצילות יש קליפות, ויש אריך דקליפה דאצילות כו', וכמאמר רז"ל אברהם שיצא ממנו ישמעאל, ויצחק שיצא ממנו עשו, ורישיה דעשו בעטפוי דיצחק, כי עשו הוא ז"א דקליפה דאצילות כו', רק שמעמד ומצב קליפות דאצילות הם בבריא, ומכל מקום יונקים החיות מאצילות כו', ולכן אפילו במקום הקליפות יכול להיות התפשטות הארת קדושת שבת לישראל, ואין הקליפות מונעים ומעכבים כו' מאחר שהוא דרך התלבשות כנ"ל. וזהו

"גם באצילות יש בחינת שורש ומקור לחיצונים עכ"פ, אלא שאין משכנם באצילות, משום שנאמר 'לא יגורך רע', ואין רע יורד מלמעלה כו', אלא מקורם ומעמדם הוא בעולם הבריא, וכמ"ש בעץ חיים, אבל אע"פ שמעמדם ומצבם בבריא, מכל מקום יש להם שרש באצילות" (סידור).

ולכן אפילו במקום הקליפות יכול להיות התפשטות הארת קדושת שבת לישראל.

היות שכבר בעולם הבריא יש קליפות כנגד אור האצילות (ושורש קליפות אלו הוא בעולם האצילות עצמו, כנ"ל), לכן מציאות הקליפות אינה סתירה ומניעה להארת אור האצילות בשבת בעוה"ז, מקום הקליפות. וגם כשישראל דרים בחו"ל תחת ממשלת עובדי כוכבים, וגם אצל יהודי שלא נימול מאיר אור קדושת השבת מעולם האצילות, כי אור האצילות מאיר גם במקום שיש קליפת ערלה, כשם שהאור שבעולם האצילות מאיר אף שישנן "קליפות דאצילות" היונקות חיות מאור זה.

ואין הקליפות מונעים ומעכבים כו', מאחר שהוא דרך התלבשות, כנ"ל.

מעלת השבת היא שבה מאיר אור האצילות בבי"ע שלא ע"י לבושים רבים כל כך כמו בימות

ואפילו כנגד עולם האצילות יש קליפות, ויש אריך דקליפה דאצילות כו', וכמאמר רז"ל²²: 'אברהם שיצא ממנו ישמעאל, ויצחק שיצא ממנו עשו, ורישיה דעשו בעטפוי דיצחק'²³, כי עשו הוא ז"א דקליפה דאצילות כו'.

כידוע, האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב מורים על המדות דאצילות, אברהם – חסד, יצחק – גבורה, יעקב – תפארת, והרי מאברהם ויצחק יצאו ישמעאל ועשו שהם מבחינת הקליפה, וכן אמרו שראשו של עשו נקבר בחיקו של יצחק, שגם זה מורה על יניקת הקליפות מעולם האצילות, שהרי בחינת יצחק היא מדת הגבורה העליונה, שהיא מז"א ("זעיר אנפין" – בחינת המדות) דאצילות.

ולכאורה קשה, איך יכולות הקליפות להיות כנגד אור האצילות?

והביאור בזה הוא על פי המבואר לעיל שאור האצילות נקרא 'תיקון' לפי שמתלבש ומתעלם בכלים, ולכן יכולות להיות כנגד אור זה קליפות, שהם 'לעומת זה' לאור הקדושה.

רק שמעמד ומצב קליפות דאצילות הם בבריא²⁴, ומכל מקום יונקים החיות מאצילות כו'.

24. ראה אוה"ת ויצא כרך ה' ע' תתמה: "כן משמע בע"פ שער הקליפות פ"ב. בשער ק"נ פ"ט, ע"ש".

22. פסחים נו, א.
23. תרגום יונתן בראשית נ, יג.

דוקא ענין שבת, שהוא אתערותא דלעילא לפי האתערותא דלתתא, שהיא מבחינת התיקון, מיין דכורין דמ"ה לברר המיין נוקבין דב"ן. אבל יש אתערותא דלעילא שהיא הגבה מאד נעלה מכפי אתערותא דלתתא, שאין אתערותא דלתתא מגעת שם, והיינו בחינת א"ק שהוא לפני אצילות שאינו מתלבש כלל

ערוך) ה'אתערותא דלתתא' של העבודה בימי החול.

אבל יש 'אתערותא דלעילא' שהיא הגבה מאד נעלה מכפי 'אתערותא דלתתא', שאין 'אתערותא דלתתא' מגעת שם²⁵. והיינו בחינת א"ק, שהוא לפני אצילות, שאינו מתלבש כלל בעולמות.

אך ישנה התעוררות והמשכה אלקית מלמעלה שהתעוררות ועבודת האדם אינה יכולה להגיע אליה ולהמשיך אותה, לפי שהיא למעלה מעבודת האדם באין ערוך, והיא בחינת א"ק שלמעלה מעלה מאור האצילות המאיר בשבת.

ושלא כאור האצילות המאיר ע"י התלבשות (ולכן נקרא 'עולם התיקון' כנ"ל), הנה אור הא"ק אינו מתלבש כלל בעולמות, כי הוא בחינת הרצון הכללי, 'רעוא דכל רעוין', שכל העולמות רחוקים ממנו בשווה (כנ"ל באריכות), ואינו מתלבש גם בעולמות העליונים ביותר.

ורק מעולם האצילות ולמטה יתכן ענין ההתלבשות, היינו שאור האצילות יתלבש בעולם הבריאה על דרך משל, כי לעולם הבריאה יש "קצת ערך" לגבי האצילות (סידור), היינו שלגבי הרצון הפרטי להאציל את עולם האצילות, עולם הבריאה נעלה יותר מהעולמות הנמוכים ממנו בסדר ההשתלשלות וקרוב יותר לעולם האצילות, ולכן יתכן שאור האצילות יאיר בעולם הבריאה ע"י לבושים. [וכדי להאיר בעולמות הנמוכים

החול (ועד שבשבת היא 'עליית העולמות', שעולם הבריאה עולה לאצילות), אך מ"מ גם בשבת מאיר אור האצילות כדרך הארת 'עולם התיקון', ע"י התלבשות פנימית בעולמות, והלבושים שבהם מתלבש האור כדי להאיר בשבת 'מגינים' שה'חיצונים' לא ינקו מקדושת האצילות המאירה בשבת, "כי מאחר שיוכל להתלבש בלבושים רבים כל כך, הנה בהם ועל ידם יהיו מתעלים מהקליפות הנקראים ערלה" (דרמ"צ).

וזהו דוקא ענין שבת, שהוא 'אתערותא דלעילא' לפי ה'אתערותא דלתתא', שהיא מבחינת התיקון, 'מיין דכורין' דמ"ה לברר ה'מיין נוקבין' דב"ן.

המבואר לעיל על האור המאיר ע"י התלבשות שאין מניעה מצדו להאיר גם במקום הקליפות, לפי שהלבושים שעל ידם הוא מאיר מגינים שהקליפות לא ינקו ממנו הוא רק בבחינת השבת, שהיא גילוי האצילות בעולמות ב"ע, שהיא התעוררות והמשכה מלמעלה לפי ערך ההתעוררות והעבודה מלמטה בעבודת הברורים בימות החול.

וכמו שנתבאר לעיל שהברורים שהאדם מברר בעוה"ז בששת ימי המעשה ('מיין נוקבין דב"ן') עולים למעלה ביום השבת להיכלל בקדושת האצילות בכח 'אתערותא דלעילא' הנמשכת מלמעלה ('מים דכורין דמ"ה'), על ידי (ולפי

25. ראה תו"א בשלח סד, ד. שה"ש כ, ד.

בעולמות, ושם הוא מקום המילה, שהערלה חופפת ומסתרת על גילוי זה, שאי אפשר לו להתגלות במקום שיש ערלה וקליפה ח". וזהו ואתה את בריתי תשמור אתה וזרעך אחריו לדרתם כו', וערל זכר אשר לא ימול כו' ונכרתה הנפש ההיא כו', וצריכה להיות מילה מלשון כריתה, כמו אמילם כו', ומלשון מוללין מלילות, וגם מל מלשון גילוי, דהיינו, שיהא גילוי בחינת א"ק, שאף על פי שלא שייך בו התלבשות, מכל מקום הארת גילוי זה מוכרח

יותר, יורד אור האצילות להתלבש בעוד לבושים והעלמות].

משא"כ אור הא"ק הנה כל העולמות רחוקים ממנו בשווה ואינו מתלבש בשום עולם, וכשהוא מאיר בעולמות הוא מאיר כפי שהוא בעצמותו, ללא לבושים – לא יתכן שיאיר במקום הקליפות, כי אינו מאיר ע"י לבושים שיוכלו להיות לו 'מגן' ולמנוע מהקליפות לינוק מאורו.

ושם הוא מקום המילה, שהערלה חופפת ומסתרת על גילוי זה, שאי אפשר לו להתגלות במקום שיש ערלה וקליפה ח".

בחינת זו (א"ק) שלגבי אצילות ועשיה שווין היא המתגלית ע"י מצוות המילה. והיות שבחינת א"ק מאירה שלא ע"י לבושים, הרי כדי שתהי' התגלות א"ק חייבים להסיר את הערלה תחילה, כי אם תישאר קליפת הערלה יוכלו הקליפות לינוק וליהנות מהאור דא"ק (שאינו מתלבש בלבושים שמגינים עליו ומונעים מהקליפות לינוק ממנו).

26. כלומר, לא זו בלבד שהסרת הערלה היא כדי שהקליפות לא יוכלו לינוק מאור א"ק אחרי שיומשך, אלא עצם הימצאות הקליפות מונעת את גילוי אורו מלכתחילה, כי אין האור דא"ק וקליפת הערלה יכולים לדור ביחד.

27. בראשית יז, ט.

28. בראשית יז, יד.

ולבד זאת, הקליפות "הם מונעים אורו באמת, כי 'לרשע אמר אלקים מה לך כו', ואין אני יכולים לדור בעולם אחד" ²⁶ (דרמ"צ).

[ומטעם זה מילה היא ביום השמיני, להורות שהיא למעלה מכל גדר הבריאה וסדר השתלשלות העולמות המוגבלים, כי יום השביעי הוא בחינת שבת שכנגד עולם האצילות, שאף הוא מאיר בדרך התלבשות, ובא כהמשך לששת ימי המעשה, ועל ידו נשלם הבירור דימי החול. ואילו המילה היא ביום השמיני והיא למעלה מגדר העולמות וההתלבשות בהם – בחינת א"ק].

וזהו "ואתה את בריתי תשמור אתה וזרעך אחריו לדרתם כו" ²⁷, "וערל זכר אשר לא ימול כו' ונכרתה הנפש ההיא ²⁸ כו" ²⁹.

וצריכה להיות 'מילה' מלשון 'כריתה', כמו "אמילם ³⁰ כו", ומלשון 'מוללין מלילות' ³¹. וגם 'מל' מלשון גילוי, דהיינו, שיהא גילוי בחינת א"ק. שאף על פי שלא שייך בו התלבשות,

29. "ואפשר לומר שלכן אין חייבים כרת על שום מצות 'עשה' כי אם על 'לא תעשה', מלבד מילה ופסח וגם בפסח כתיב כל ערל לא יאכל בו, כי הכרת שתכרת הנפש לגמרי מרשעה אינה אלא ע"י הפגם שמגיע בשורש שרשה – בחינת א"ק" (דרמ"צ).

30. תהלים קיח, יב.

31. ביצה יב, ב.

להיות בישראל דוקא³¹. וראשונה לא נצטוו אלא במילה להסיר הערלה הגסה והקשה, ואחר כך במדבר נצטוו על הפריעה גם כן להסיר עור הדק גם כן, שיהיה גילוי יותר כו'. מה שאין כן בגילוי בחינת אצילות, שם מ"ה שבעולם

בגוף רואה ומרגישה אלקות. ואף שעצם הנשמה אינה יורדת בגוף ב'התלבשות' ולכן אין לו השגה פנימית באלקות, מכל מקום הארה מראיית עצם הנשמה באלקות מאירה בנפשו המלוכשת בגוף, ולכן אינו יכול להיפרד מאלקות ח"ו.

אלא שכדי שהתקשרות עצמית זו תורגש באדם, הרי הוא צריך להסיר את הערלה, אלא שהסרת הערלה אינה בבחינת 'אתערותא דלתתא' הפועלת ומעוררת המשכה זו, אלא רק כהסרת המונע, ו"על ידי העברת המונע ומעכב, ממילא ומעצמו יאיר אורו" (דרמ"צ).

וראשונה לא נצטוו אלא ב'מילה' – להסיר הערלה הגסה והקשה; ואחר כך במדבר נצטוו על ה'פריעה' גם כן³² – להסיר עור הדק גם כן, שיהיה גילוי יותר כו'.

לאחר הסרת הערלה ישנה גם 'מצות פריעה', להסיר גם את העור הדק שתחת עור הערלה. ואמרו חז"ל שכאשר נצטוו אברהם אבינו על המילה, עדיין לא נצטוו על הפריעה, וגם כאשר בני ישראל נימולו במצרים לא הסירו את עור הפריעה, כי כדי לקבל את הארת א"ק שהאירה אצלם באותה שעה הי' די בהסרת העור הגס של

מכל מקום הארת גילוי זה מוכרח להיות בישראל דוקא³¹.

כדי שבחינת א"ק תוכל להתגלות אצל איש ישראל יש צורך במילה, מלשון כריתה ושבירה, לכרות ולהסיר את הערלה. וכן מילה היא לשון גילוי ('מל' כמו 'למלל' ולדבר, והרי דיבור הוא ענין הגילוי). כלומר, כדי שיוכל להיות גילוי ('מל') בחינת א"ק, יש צורך בכריתת הערלה (מילה לשון כריתה),

ואף על פי שבחינת א"ק היא למעלה מהתלבשות, היינו שאינה יורדת למטה כמו בחינת עולם האצילות, להאיר בכחותיו הגלויים של האדם, שכלו ומדותיו, שיוכל להשיג בחינה זו לפי ערך השגתו ועל ידי זה להרגיש את אורה ממש, אלא היא למעלה מכל התלבשות, ומובדלת מהאדם – מכל מקום "הארת גילוי זה" מאירה אצל כל אחד מישראל.

והוא ענין ההתקשרות העצמית של היהודי בהקב"ה, שלכן הוא מאמין בו יתברך ומוכן למסור את נפשו כדי לא להיפרד מאמונת ה' אחד, ואף מי שאין לו כל השגה באלקות, היינו שאין האור האלקי מתלבש בכחותיו הגלויים, כשכל ומדות, ב'בחינת התלבשות', מכל מקום עצם נשמתו שלמעלה מהתלבשות

הנהות צמח צדק

ז. וזהו ענין שאמרו חז"ל בענין מילה בשמיני – 'כדי שיעבור עליו שבת אחת', כי אחר שנמשך בחינת הגלוי דשבת, שהיא האתערותא דלעילא שעל ידי האתערותא דלתתא, אזי יכול להיות נמשך ומתגלה בו האתערותא דלעילא שהיא הנבה מאד נעלה מאתערותא דלתתא, שזהו ענין המילה. ועיין מ"ש בענין 'פתחי לי כו' ואני אפתח לך כו', בד"ה 'אני ישנה'.

32. ראה יבמות עא, ב ובתוס' שם.

התיקון, מאחר שהוא על ידי התלבשות, אין הקליפות מונעים ומעכבים, ולכן היה אברהם נביא גם קודם המילה, וכמה נבואות דבר עמו הקדוש ברוך הוא קודם המילה, ויאמר ה' אל אברם, שהיה מרכבה לבחינת אצילות, אבל כדי שיאיר עליו גילוי יסוד דא"ק, נצטוו על המילה דוקא, להכרית הערלה החופפת כו', שבהארה זו הנה הערלה מסתרת ומעלמת מלהאיר גילוי כזה שהוא בלי התלבשות כלל, שהארה זו אינה מלוכשת בגדר עלמין כלל, מקום מלך השמיני כו'".

אבל כדי שיאיר עליו גילוי יסוד דא"ק, נצטוו על המילה דוקא, להכרית הערלה החופפת כו', שבהארה זו, הנה הערלה מסתרת ומעלמת מלהאיר גילוי כזה, שהוא בלי התלבשות כלל, שהארה זו אינה מלוכשת בגדר עלמין כלל, מקום מלך השמיני כו'".

על פי הנ"ל יבואר כיצד אברהם אבינו הי' נביא גם לפני שמל עצמו, כי בנבואתו האירה אצלו בחינת האצילות המאירה למטה ע"י התלבשות בלבושים המעלימים, כנ"ל, ולכן יכולה להאיר גם במקום הקליפות, והקליפות לא יונקות ונהנות ממנה, כי הבלבושים המעלימים גם מגינים על האור האלקי מפני הקליפות, ולכן אין מניעה שאור האצילות יאיר גם קודם הסרת הערלה. "משא"כ כשהי' צריך שיתגלה בנפשו מבחינת א"ק הנ"ל, הוצרך להסיר בחינת הערלה ממנו,

הערלה, ועור הפריעה הדק לא הי' מניעה להמשכת א"ק, אך במדבר – לקראת הכניסה לארץ ישראל, ארץ הקדוש – נצטוו גם על הפריעה, כי הארת א"ק שהאירה בשעה זו היתה ממדריגה גבוהה ופנימית יותר מזו שהאירה במצרים, ולכן הי' צורך להסיר גם את עור הפריעה הדק, כי להארה עליונה זו גם העור הדק נחשב למונע.

מה שאין כן בגילוי בחינת אצילות, שם מ"ה שבעולם התיקון, מאחר שהוא על ידי התלבשות, אין הקליפות מונעים ומעכבים.

ולכן היה אברהם נביא גם קודם המילה, וכמה נבואות דבר עמו הקדוש ברוך הוא קודם המילה, ויאמר ה' אל אברם³³, שהיה מרכבה לבחינת אצילות –

הנחות צמח צדק

ח. וזהו שאמרו רז"ל בירושלמי סוף פרק ג' דנדרים (לא, ב): 'אמר רבי אלעזר, בי רבי אבינא: 'מצוות' שבת מלא (בשני ווי"ן, דכתיב" ואת שבת קדשך להם הודעת, ומצוות וחוקים", וכן הוא ברבות בשלח סוף פרשה כ"ה), להודיעך שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה' (ועיין מ"ש מזה בד"ה 'ראו כי ה' נתן לכם השבת' (לקר"ת בשלח ב, ב)). והמילה דוחה אותה, משל לשני מטרונות שהיו באות זו על גב זו ואין אתה יודע איזו גדולה מחברתה, זו היא יורדת מפני חברתה את יודע שחברתה גדולה ממנה כו'. ועיין בעין לשון זה ברבות ס"פ בא פ' י"ט. והיינו, שעל ידי המילה נמשך ומאיר בבחינת מלכות מבחינה העליונה יותר. ועיין וזה חלק א פ"ט א': צ"ח א'. וזהו מאמר רז"ל במשנה סוף פרק ג' דנדרים: 'גדולה מילה שנכתרה עליה שלש עשרה בריתות', ופירש במקדש מלך פרשת פנחס דף רל"ג ע"ב, דהיינו, שנמשך מיסוד ד'אריך אנפין' שיש בו י"ג תיקוני דיקנא שהם י"ג מדות הרחמים, שהיו למעלה מבחינת שבת שהוא מבחינת חכמה, 'מוחין דאבא', ועיין מ"ש בד"ה 'שבת שבתון הוא לכם', והמשכה זו נמשך בבחינת מלכות, ועל כן נקראת על ידי זה 'מטרונתא' יותר גדולה.

ג. וזהו ענין מה שכתוב בתיקוני זוהר, תמן מל, תמן נצח. כי כל התפשטות כא ב

צדקה לזולתו, למרות שאינו מבין בשכלו את חשיבות מצות הצדקה וגם בלבו לא מתעוררת מדת החסד ואינו חש כל תענוג בעשיית החסד, ואעפ"כ הוא "מתנצח לעשות חסד, גם שאין לו בזה טוב טעם ודעת ותענוג כלל, וכאילו הוא מתעקש לומר: מכל מקום אעשה, עם כי אין בזה טעם ודעת, אשר בחינה זו נקראת בשם 'ניצוח'".

וכן למעלה המשכת א"ק היא רק מבחינת הנצח דא"ק, כי לגבי בחינת א"ק שלמעלה מסדר ההשתלשלות אין לנבדלים כל ערך, ואינם נחשבים כלל להשפיע להם, ולכן אין אנו יכולים להבין כלל מדוע בכל זאת בחר הקב"ה להשפיע לנו ע"י המילה גם מבחינת א"ק, ונראה בעינינו כאילו הוא דבר ללא טעם ותענוג, בדוגמת בחינת הנצח אצל האדם הגומל חסד בלי כל תענוג.

אלא שמכל מקום "ודאי פשוט שבאמת אין השפעה זו שמנצח באמת רק בחינת ניצוח בלבד חס ושלום, אלא הענין שהתגלותה הוא מבחינת נצח, כי למקבלים אי אפשר להתגלות טוב טעמה, ונראה כאילו הוא רק בחינת ניצוח לבד" (דרמ"צ שם).

ג. וזהו ענין מה שכתוב בתיקוני זוהר³⁴ - 'תמן מל, תמן נצח'.

על הכתוב 'למנצח על השמינית' איתא בתיקוני זוהר - "תמן [שם] נצח תמן מל", וע"פ המבואר לעיל תוכן הענין הוא שגילוי בחינת א"ק על ידי המילה הוא מבחינת הנצח דא"ק, ולא מהמדות חסד גבורה תפארת דא"ק שלמעלה מן הנצח, ועל גילוי זה דנצח דא"ק הי' דוד המלך משבח על המילה.

ונצטווה למול את עצמו, והיינו בהיותו בן צ"ט שנה שמל את עצמו, לפי שלגבי בחינת אור א"ק אי אפשר להיות בחינת ערלה כלל, מטעם הנ"ל, שאיננו בא בבחינת התלבשות והעלמות כו' כנ"ל" (סידור).

[לסיכום]

בעולם האצילות מאיר האור האלקי בדרך 'התלבשות' בכלים ולבושים, ולכן הוא מאיר גם במקום הקליפות, לפי שהכלים מעלימים שלא ינקו הקליפות מן האור, וגם מי שלא נימול מאירה לו הארת אצילות בשבת. מה שאין כן בחינת א"ק שמאירה שלא בדרך התלבשות (לפי שכל העולמות הם באין ערוך אל' ואינם יכולים להיות כלי לאורה) - י כולים הקליפות לינוק ממנה, ולכן כדי שתאיר צריך להסיר את קליפת הערלה].

פרק ד

דברי הזהר על מצות מילה - "תמן מל תמן נצח"

[וכעת יבאר מה שהובא בתחילת המאמר בענין שירת דוד שאמר 'למנצח על השמינית' - על המילה שניתנה בשמיני, שדוד שיבח את המילה בלשון 'למנצח', כדאיתא בתיקוני זוהר שלשון זה מורה על מדת הנצח, לפי שההמשכה העליונה שמבחינת א"ק הנמשכת ע"י המילה היא מבחינת 'נצח' דא"ק ולמטה, אבל לא מהמדות העליונות שלמעלה מהנצח. ולהבנת הדברים, יש להקדים (ע"פ דרמ"צ מצות מילה פ"ג (עמ' יא ואילך)):

מדת הנצח היא 'ענף החסד', ובכחות הנפש הכוונה לאדם העוסק בפעולת החסד ונתינת

34. ראה תיקון ו יג (כח, ב). וראה רע"מ פנחס (רכג, ב).

אורות עליונות מריש כל דרגין הוא רק מבחינת נצח הוד יסוד דא"ק, ולמעלה מנצח הוד יסוד לית מחשבה תפיסא ביה ואין שם שום גילוי, ולא כמו שאר פרצופי אצילות עתיק ואריך אנפין ואבא ואימא כו', שהו' תחתונות דעתיק הם מלובשים באריך אנפין, וכן ז' תחתונות דאריך אנפין מלובשים באבא ואימא כו', ועל זה אמר אבא אחיד ותליא בחד הוא חסד דאריך אנפין, ואימא אחיד ותליא בגבורה הוא גבורה דאריך אנפין, שאבא ואימא הם המלבישים זרועות דאריך אנפין כו', אבל בא"ק אינו כן, רק הנצח הוד יסוד

לקבל מן המוחין - חב"ד - של הבחינה שלמעלה הימנה, הרי היא מקבלת עכ"פ מהמדות - חג"ת - של הבחינה העליונה, משא"כ בהמשכה מא"ק שלמעלה מסדר ההשתלשלות, העולמות מקבלים רק מנה"י דא"ק, ולא מהמדות שלמעלה מנה"י.

וזהו שממשיך:-

ולא כמו שאר פרצופי אצילות - 'עתיק' ו'אריך אנפין' ו'אבא' ו'אימא' כו'.

שהו' תחתונות ד'עתיק' הם מלובשים ב'אריך אנפין', וכן ז' תחתונות ד'אריך אנפין' מלובשים ב'אבא' ו'אימא' כו', ועל זה אמר³⁵: 'אבא אחיד ותליא בחד' - הוא חסד ד'אריך אנפין', ו'אימא אחיד ותליא בגבורה' - הוא גבורה ד'אריך אנפין', ש'אבא' ו'אימא' הם המלבישים 'זרועות דאריך אנפין' כו'.

במדריגות דסדר השתלשלות, הנה כל הז' תחתונות של המדריגה העליונה, היינו שבעת המדות (שלמטה מג' הראשונות, הן ג' המוחין חכמה בינה ודעת), מאירים ומלובשים במדריגה התחתונה.

ולדוגמא, כל שבעת המדות ד'עתיק יומין' - בחינה העליונה ב'כתר' - מאירות במדריגה התחתונה שבכתר - 'אריך אנפין'.

כי כל התפשטות אורות עליונות מריש כל דרגין הוא רק מבחינת נצח הוד יסוד דא"ק, ולמעלה מנצח הוד יסוד לית מחשבה תפיסא ביה, ואין שם שום גילוי.

גם הדרגות העליונות ביותר שבסדר ההשתלשלות ('ריש כל דרגין') אינן מקבלות מהארת המדות העליונות דא"ק, אלא רק מבחינת נצח הוד יסוד דא"ק, ואילו מהספירות העליונות דא"ק - הן מהמוחין דא"ק ואפילו מהמדות העיקריות חסד גבורה תפארת - אין העולמות יכולים לקבל ואין להם כל השגה בהם.

"והטעם הוא, לפי שמגודל עוצם רוממות הבדל ערכו [של א"ק] מהיות גם בחינת מקור ושרש להשתלשלות כנ"ל, שהרי הוא הנקרא בחינת 'רצון הפשוט' כו', אם כן לא יוכלו לקבל ממנו רק בחינת חיצוניות דחיצוניות שבו בלבד, והוא רק להלביש בחינת נה"י שבו בלבד. אבל לבחינת חג"ת שבו לא יוכלו כל ה'פרצופים' לקבל" (סידור).

[ועתה יבאר, שענין זה - שהעולמות יכולים לקבל רק מבחינת נה"י דא"ק ולא למעלה מזה - הוא חידוש שאין כיוצא בו בכל המשכה ממדריגה עליונה לעולם נמוך ממנה, כי בכל שאר ההמשכות שבסדר ההשתלשלות גופא, אף שהספירה התחתונה אינה יכולה

לכד כו'. וזהו תמן נצח, פירוש נצח דא"ק, דהיינו גילוי ההשפעה, שההשפעה היא מצד החסד, ונצח הוא ענף החסד. אלא שהחסד הוא ההשפעה מצד המדה עצמה שכך הטבע להיטיב, ונצח הוא ההשפעה מצד שכך עלה במוסכם, והוא ענין נתינת ההשפעה בלבד. כי הנה נודע שיש ג' פרקין

חג"ת של הבחינה העליונה המשפעת, ולא רק מבחי' נה"י).

[וכעת יבאר שבענין החסד גופא יש שלשה שלבים.

חכמה שבחסד' - ההשגה של האדם בחשיבות ומעלת החסד הגורמת את התעוררות מדת החסד בלב האדם, 'חסד שבחסד' - הרגשת האהבה והחסד בלב איש החסד. ו'נצח שבחסד' - נטיית האדם לעשוות חסד בפועל כתוצאה ממדת החסד שהתעוררה בליבו.

והנה ב'נצח שבחסד' כבר לא נרגשת התעוררות החסד שבלב, רק ש"כך עלה במוסכם" - היינו שכך החליט בלבנו, וכעת עושה חסד בפועל לפי שכך החליט, אף שכעת אינו מרגיש את הטעם והתשוקה שהביאו אותו להחלטה זו].

דהיינו גילוי ההשפעה, שההשפעה היא מצד החסד, ונצח הוא ענף החסד. אלא שהחסד הוא ההשפעה מצד המדה עצמה, שכך הטבע להיטיב, ונצח הוא ההשפעה מצד שכך עלה במוסכם, והוא ענין נתינת ההשפעה בלבד.

נצח עניינו "גילוי ההשפעה" בפועל, כי מדת החסד עצמה היא שמרגיש בלבנו אהבה וחסד, והיינו שטבע נפשו נוטה לחסד ונתינה לזולתו, ובעת שמתעוררת אצלו מדתו הטבעית "יש בו טוב טעם ותענוג עצום בהשלימו מדתו" (דרמ"צ).

וממדת החסד המורגשת בלב מסתעפת מדת ה'נצח' שגם היא בקו הימין כמו החסד, אלא שבנצח אין האהבה והתענוג שבחסד מורגשים אצל האדם, ותנועת הנפש המורגשת אינה אלא

וכך גם שבע המדות ד'אריך אנפין' (בחינה התחתונה שבכתר) מתלבשות ב'אבא' ו'אימא' - חכמה ובינה דאצילות (שנקראו אב ואם לפי שמהם נולדות המדות). והם (אבא ואימא) "המלבישים זרועות דאריך", הם חסד וגבורה דאריך שנקראו זרועות, כמאמר "חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא". ועל זה נאמר בזוהר 'אבא אחיד ותליא בחסד' - בחינת החכמה דאצילות 'מלבשת' ומקבלת מחסד דאריך אנפין, ו'אימא אחיד ותליא בגבורה' - ספירת הבינה דאצילות מקבלת מגבורה דאריך אנפין, ולא רק מנה"י דאריך.

אבל בא"ק אינו כן, רק הנצח הוד יסוד לכד כו'. וזהו 'תמן נצח', פירוש נצח דא"ק.

המבואר לעיל שבכל גילוי מבחינה עליונה לבחינה שמתחתיו, יונקים ומלבישים לכל ז' התחתונות של הבחינה הנעלית שממנה נמשכת לתחתון, הנה "בא"ק אינו כן" אלא יניקת כל סדר ההשתלשלות מא"ק היא רק מבחינת נצח הוד יסוד דא"ק בלבד, ולא מהספירות שלמעלה מנצח דא"ק.

- וזהו ששיבח דוד המלך על המילה בלשון 'למנצח', על שהיא נמשכת ממדרגה גבוהה כזו שיכולים לקבל משם רק מבחינת הנצח - 'תמן נצח'. ושבח זה מורה על כך שהגילוי הוא מבחינת א"ק שלמעלה מסדר ההשתלשלות, ולכן ההשפעה ממנה היא רק מבחינת נצח (משא"כ בסדר ההשתלשלות, שאפילו את הגילוי מהבחינה הכי גבוהה יכולים לקבל גם מבחי'

בהשפעה, חכמה, חסד, נצח. חכמה שבחסד שהאהבה היא מצד הדעת. וחסד שבחסד היא האהבה מצד הטבע, אבל נצח שבחסד אינה מצד מדת האהבה, רק כמו דרך עקשות, שנותן שלא כמדתו, רק אף על פי כן, כך עלה ונגמר אצלו לעשות חסד, והוא גילוי הבא לבחינת מעשה בלבד. אך, כדי להיות

שמתגבר ומכריח את עצמו להשפיע בפועל – “גילוי ההשפעה”. ומדת הנצח היא ענף המסתעף ונמשך מבחינת החסד.

[ועתה יבאר יתירה מזו, שלא זו בלבד שבהשפעת החסד יש ג' שלבים ולאחר התעוררות החסד בלב ע"י התבוננות במוח באה ההשפעה בפועל ע"י מדת הנצח, אלא יכולה להיות גם השפעה מצד מדת הנצח לבד, שלא קדמה לה מדת החסד המורגש בלב.

ויבאר החילוק שבין השפעה זו להשפעה הבאה כתוצאה מחסד המורגש בלב איש החסד, ולמעלה מזה חסד מצד שהאדם משיג את החשיבות של עשיית החסד:]

כי הנה, נודע שיש ג' פרקין בהשפעה – חכמה, חסד, נצח.

חכמה שבחסד – שהאהבה היא מצד הדעת. הדרגא הכי נעלית בהשפעת חסד היא 'חכמה שבחסד' - שהאדם מבין בשכלו את מעלת החסד, וכתוצאה מזה מתעורר בלבו לעשות חסד בפועל, "כמו מתן אדם לצדקה ביד פתוחה ובנפש חפוצה ודעת שלימה מדיעתו במעלת מצות הצדקה המביאה חיים ורב טוב לעולם" (דרמ"צ).

וחסד שבחסד – היא האהבה מצד הטבע.

"החסד אשר אין בו הכרח וחיוב מצד השכל כלל, רק מצד שטבעו מחייב ומכריח שישפיע טוב, גם שהוא בלתי טעם ודעת, רק מצד הטבע" (סידור).

אך למרות שאין לו השגה במעלת החסד והצדקה והוא עושה חסד רק מחמת טבע החסד שלו, מכל מקום יש לו בזה תענוג גדול מצד טבעו.

אבל 'נצח שבחסד' אינה מצד מדת האהבה, רק כמו דרך עקשות, שנותן שלא כמדתו, רק אף על פי כן, כך עלה ונגמר אצלו לעשות חסד, והוא גילוי הבא לבחינת מעשה בלבד.

ב'נצח שבחסד' אין מורגש כל תענוג בעשיית החסד, והוא "איש שאינו חסדן בטבעו כ"כ, רק שמתנצח לעשות חסד, גם שאין לו בזה טוב טעם ותענוג כלל" (דרמ"צ), ועשיית החסד היא רק מפני שכך החליט והוא 'מתעקש' לבצע את החלטתו ומתחסד לזולתו בפועל.

ובאופן כזה אין אצל האדם המשפיע חסד כל גילוי נפשי ומשיכה לחברו ואינו מתעניין בו להתענג ממנו, אלא רק השפעה בפועל, ב'בחינת מעשה בלבד'.

וכך היא (כביכול) השפעת בחינת א"ק לעולמות שאין להם כל ערך לגביו, וכולם שוים לפניו בהעדר כל חשיבות ונתינת מקום, והשפעה זו נראית לנבראים כאילו היא בחינת 'נצח' בלבד, שהוחלט אצלו להשפיע להם, ואין הנבראים יכולים להבין איך הקב"ה מתענג בהשפעה זו.

(אך באמת יש לו ית' תענוג בהשפעה זו, אלא שהוא תענוג נעלה מאד שאין לנבראים כל השגה בו, ולכן נראה להם שהוא כענין ה'נצח' שאין בו כל תענוג (ע"פ דרמ"צ)).

תמן גילוי הנצח דא"ק, צריך להיות תחלה תמן מל, להיות גילוי בחינת יסוד דא"ק פנימית השפעה. כי מל לשון גילוי, ולשון כריתה ומלילה, כנ"ל. וגם מל בגימטריא שבעים, להיות גילוי כל הז' עליונות על ידי מילה זו, כי להיות גילוי נצח צריכה להיות הארה הבאה מלמעלה מעלה, כי הגם שנצח הוא

[ועתה יבאר מדוע לגילוי הנצח דא"ק צריך להיות גילוי יסוד דא"ק - היינו פנימיות ההשפעה דא"ק.

ונקודת הביאור היא, שכדי שיהי' גילוי למטה יותר, יש צורך בהארה עליונה יותר, כפי הכלל הידוע שכל הגבוה יותר יורד למטה יותר. ולכן, כדי שיוכל להיות הגילוי של נצח דא"ק שהוא גילוי ההשפעה בבחינת חיצוניות ביותר, "גילוי הבא לבחינת מעשה בלבד" (ל' המאמר לעיל), כנ"ל, היינו גילוי לדרגא תחתונה יותר - יש צורך בהארה והמשכת דרגא נעלית ביותר שיכולה לגרום לירידה עצומה זו. וזהו ענין יסוד דא"ק, בו מתגלה מפנימיות א"ק ממש, והמשכה עליונה זו דפנימיות א"ק בכחה לגרום להמשכה וירידה גדולה זו של נצח דא"ק.

[ובלשון רבינו:]

וגם 'מל' בגימטריא שבעים, להיות גילוי כל הז' עליונות על ידי מילה זו, כי להיות גילוי נצח צריכה להיות הארה הבאה מלמעלה מעלה.

עוד רמז יש בתיבת 'מל' (נוסף על זה שהוא מלשון 'גילוי' ו'כריתה' כנ"ל) - שעולה בגמטריא שבעים, וקאי על הז' מדות עליונות דא"ק כפי שכל אחת מהן כלולה מכל עשר הספירות (ז' פעמים עשר - שבעים). וגילוי כל ז' המדות העליונות דא"ק הוא ע"י ה'נצח', ובמקום ה'נצח' - 'תמן מל' - שם מתגלות המדות העליונות דא"ק.

אך, כדי להיות 'תמן' גילוי הנצח דא"ק, צריך להיות תחלה 'תמן מל', להיות גילוי בחינת יסוד דא"ק, פנימית השפעה. כי 'מל' לשון גילוי, ולשון כריתה ומלילה, כנ"ל.

כדי שיוכל להאיר לבני ישראל גילוי בחי' א"ק שמתגלה בבחינת נצח - 'תמן נצח', צריך להיות תחילה 'תמן מל', היינו להקדים את ענין המילה והעברת הערלה, ולכן המילה היא ב'יסוד סיומא דגופא', כי על ידי היסוד האדם ממשיך המשכה פנימית ועצמית, וכך גם ע"י המילה - נמשכת בחינת יסוד א"ק, עצמיות ופנימיות א"ק שלמעלה משבעת המלכים דתוהו ששרשם רק בבחינת מלכות א"ק, כנ"ל בארוכה.

והצורך במילה בשביל המשכת א"ק נרמז בזה ש'מל' הוא לשון כריתה, כפי שנתבאר לעיל שגילוי בחינת א"ק הוא רק ע"י הסרת הערלה והקליפות, מאחר שהמשכתו אינה בבחינת התלבשות והעלם, ולכן הקליפות יכולות לינוק וליהנות מהארה זו, ולכן יש צורך במילה המסירה את הערלה וע"י זה יכול להיות גילוי מיסוד דא"ק, כנ"ל.

וזהו ש'מל' הוא גם מלשון גילוי - כי המילה גורמת לגילוי יסוד דא"ק, וגם מלשון 'כריתה' ו'מלילה' - כי המילה פועלת את כריתת ושבירת הקליפה החופפת, היא הערלה.

הנהות צמח צדק

ט. ועיין מ"ש בעין חיים שער האונאה פרק ג': שאין החסדים הנצח וחוד דו"א יורדים במקומם בו' כל זמן שלא ברתו הערלה בו', עיין שם.

בחינה ומדריגה תחתונה בבחינת סוף המעשה, מכל מקום שרשה הוא ממדריגה יותר עליונה, וכנודע ממה שכתוב כי עם קשה עורף הוא וסלחת כו', שבוה תלוי סליחת העון, לפי שישראל יש להם בחינת מדת קשה עורף, כי להיות

[ולהלן יבאר מדוע דווקא ע"י מדת הנצח מתגלות כל המדות דא"ק שלמעלה הימנה].

כי הגם שנצח הוא בחינה ומדריגה תחתונה בבחינת סוף המעשה, מכל מקום, שרשה הוא ממדריגה יותר עליונה.

למרות שבסדר השתלשלות המדריגות בחינת הנצח נמוכה מעצם המדות (חסד גבורה תפארת) וכל שכן מהמוחין שבראש, ועניינה הוא עשי' בפועל ללא רגש פנימי של האדם, מכל מקום שורש הנצח גבוה יותר מכל המדות, וכידוע שכל דבר שיוורד למטה יותר שרשו בדרגא גבוהה יותר.

וכמו שרואים בפועל שבכח מדת הנצח להתגבר על השכל, וגם כאשר על פי טעם ודעת לא ראוי להשפיע, יש בכח מדת הנצח להתגבר על השכל ולהשפיע בפועל, ובלשון אדמו"ר הצמח צדק (דרמ"צ): "הניצוח בא למעלה מן הטעם והדעת, שאף על פי שהשכל יגזור בהיפך, יעמוד כח הנצחון ויגבור על השכל, והוא מצד כחו מבחינת רצון העצמי הפשוט שלמעלה מן החכמה".

וכנודע ממה שכתוב³⁶ "כי עם קשה עורף הוא, וסלחת כו'". שבוה תלוי סליחת העון, לפי שישראל יש להם בחינת מדת 'קשה עורף'.

לפי פשוטו, לכאורה לא מובן מהו שנאמר 'כי עם קשה עורף הוא וסלחת', ומשמע שמכיון ש'עם קשה עורף הוא' לכן – 'וסלחת', והרי אין זה טעם על הסליחה, אלא אדרבה?

אך על פי הנ"ל – שענין הנצח וה'עקשנות' שרשו בעצם הנפש שלמעלה מטעם ודעת – הדבר יובן היטב.

ובלשון הצמח צדק (דרמ"צ): "כי עם קשה עורף הוא וסלחת, פירוש: לפי שהם קשה עורף ממדת הנצח לאכפייא לסטרא אחרא, על כן וסלחת, שהסליחה היא מבחינת הכתר ארך אפים, שהנצח שרשו משם".

כלומר:

החוטא אינו מרוצה לפניו יתברך כיון שעבר על הרצון העליון, וכדי שהקב"ה יסלח לו יש צורך שיומשך לאדם מבחינת 'בעל הרצון', שלמעלה מרצונו יתברך במצוות, והיא בחינת ה'כתר' שלמעלה מכל המדות, וע"י שנמשך אליו מבחינה זו מתכפר ונסלח עונו.

והדרך להגיע לדרגא זו ד'בעל הרצון' היא בחינה זו בנפש האדם שהיא בדוגמת הכתר ו'בעל הרצון' למעלה, והיא מדת ה'נצח', להתגבר על הסט"א ב'עקשנות', "שכח הנשמה להיות 'קשה עורף' נגד היצר הרע הרוצה להחטיאו, נמשך דוקא מהגדולה ורוממות הנשמה" (הגהת הצ"צ כאן), למעלה מטעם ודעת וכחות הנפש הגלויים, אלא מצד ההתקשרות העצמית של כל יהודי להקב"ה.

[ומבאר ביתר ביאור, איך הטעם שמדת הנצח, להיות 'עם קשה עורף', למרות שבגלוי היא תנועה נפשית הנמוכה מהשכל והמדות, מגיעה מדרגא גבוהה ביותר בנפש האדם:]

עקשות הוא ממה שכך עלה ברצונו שלא ניתן להשגת והכנת טעם המושג, והרי זה למעלה מן הדעת, אלא כשבא וירד למטה מתלבש בבחינה שלמטה מן הדעת כו'. ולכן אנו רואין בתינוק שההליכה ברגליו היא באה לו באחרונה אחר שנשלמו גמר מוחין דיניקה כו', הגם שמבין ויודע מקודם, גם יודע קצת לדבר כו'.

מפני שהדבר עלה ברצון העצמי שלמעלה מטעם ודעת, ורק כשיורד בגלוי מתלבש הרצון במדת הנצח שלמטה מן הדעת, לנצח כל מונע מביצוע הרצון.

ולכן אנו רואין בתינוק שההליכה ברגליו היא באה לו באחרונה, אחר שנשלמו גמר מוחין דיניקה כו', הגם שמבין ויודע מקודם, גם יודע קצת לדבר כו'.

בסדר ההתפתחות של תינוק יש דבר תמוה לכאורה:

ההליכה ברגליו היא ענין חיצוני, כח של מעשה בפועל, הנמוך מאד מכת השכל שבמוח

כי להיות עקשות הוא ממה שכך עלה ברצונו שלא ניתן להשגת והכנת טעם המושג, והרי זה למעלה מן הדעת, אלא כשבא וירד למטה מתלבש בבחינה שלמטה מן הדעת כו'.

ענין הנצח והעקשות למעלה (כביכול) הוא גילוי הרצון שלמעלה מהחכמה הגלוי, והנבראים אינם יכולים להבין כלל את הטוב טעם והתענוג שישנם ברצון זה, ונראה בעיניהם כדבר בלי טעם, אבל אליבא דאמת, אף שדרגתו נמוכה מהטעם והדעת המושג לנבראים, שרשו הוא למעלה מעלה מהחכמה הגלוי, ומטעם זה גופא נראה בעיניהם כענין שאין בו טעם כלל.

וכך הוא גם באדם למטה - ה'עקשות' היא

הנהגות צמח צדק

י. ועיין מ"ש ב'ביאור' ע"פ 'אלה מסעי' גבי: פירוש 'אל' עליון גומל חסדים טובים'. ובמקום אחר נתבאר שהנצח נמשך מבחינת 'גדולה', כי כל איש רחב לבב בגדולה יתירה, כן לפי ערך תגדל ותתפשט מדת הניצוח אצלו, להיות הדבר ברצונו דווקא, שיהיה ידידה נצח. משא"כ מי שהוא קמן בעיניו לא יתפעל בניצוח כ"כ שיהיה הדבר דוקא ברצונו, אלא מיד ירך לבבו כו'. ועל דרך זה יובן ג"כ בעבודת ה', שבחינת הנצח, להיות 'קשה עורה' נגד היצר הרע הרוצה להחמיאו, נמשך דוקא מהגדולה ורוממות הנשמה, על דרך 'ויגבה לבו בדרכי ה'', וכמו שכתוב "כי מי גוי גדול כו'". ועל זה נאמר "ואעשך לגוי גדול", כמו"ש בברכות ר"פ לך לך, והיינו, ששרש הנשמות מבחינת סוכב כל עלמין אשר "ולגדולתו אין חקר", וכמו שאומרים 'וקרבתנו מלבנו לשמך הגדול'. וכמו שכתוב "ומה תעשה לשמך הגדול" (ביהושע סי' ד). ועיין מ"ש בד"ה 'אני ה' אלקיכם' דפרשת ציצית, גבי: 'בשעה שישאל עונין אמן יהא שמה רבא מברך כו', עיין שם. וזהו 'לך ה' הגדולה כו' והנצח" - וזהו וגם 'נצח ישראל לא ישקר כו', כי לא אדם הוא, שעיקר תוקף בחינת הנצח נמשך מבחינת 'כי לא אדם הוא', שהוא בחינה שלמעלה מסדר ההשתלשלות, כמו שמבואר במקום אחר. ועיין בזה דף קל"ו עמוד ב'. וברכות אמור פרשה ל'. ועיין מ"ש במקום אחר ע"פ מאמר רז"ל: 'הנצח - זו ירושלים' פרק ט' דברכות דף נ"ח סוף עמוד א'. ו'ירושלים', היינו, יראה שלם, "יראת ה' אוצרו", היא נמשכה מבחינת הנצח. וזהו ג"כ מ"ש בשיר השירים רבה קרוב לסופו ע"פ "אם חומה היא" - אם מעמיד דבריו בחומה כו'. היינו, על דרך בחינת 'אדם נצח ישראל לא ישקר', נבנה עליה, הוא בנן ירושלים, יראה שלם. ועיין מ"ש בד"ה 'וכל בנך', בענין: 'בונד'. ופירוש 'וכל בנך למודי ה'', היינו, ע"י המילה, כמו"ש בפ' אמור דף צ"א ע"ב. והיינו, כי 'תמן מל, תמן נצח, כנ"ל, להיות 'אני חומה'. ועל ידי זה יהיה בחינת 'בונד', שהוא ענין 'נבנה עליה'. ועיין מ"ש בד"ה 'לסופתי ברכב' בשיר השירים, בענין: 'כי אמרתי עולם חסד יבנה'.

כא ג **ובזה יובן מה דאיתא במדרש^א, ששאל מין אחד מרבי עקיבא אם כדברך שהקדוש ברוך הוא מכבד את השבת, אל ישיב בה רוחות אל יוריד בה גשמים אל יצמיח בה עשב, והשיב לו, משל מעירוב והוצאה, שברשות אחת אינו צריך עירוב להוצאה, כך כל העולם שלו הוא כו' ב^ב, ולכאורה אינו מובן, שהרי כל שאר חילוקי מלאכות אינן תלויות בחילוק רשויות כלל, כגון**

פרק ה

מענה רבי עקיבא לשאלת מין אחד - "כל העולם שלו הוא"

[על פי כל הנ"ל ישוב למה שהובא בתחילת המאמר בענין ההבדל בין שבת למילה, ומעלת המילה שדוחה את השבת - ויבאר שהמילה דוחה שבת בגלל מעלתה, כי שרשה מבחינת א"ק שלמעלה לגמרי מכל סדר השתלשלות (עד שאצילות ועשיה שווים לפניו, כנ"ל), כי שבת היא בבחינת סדר השתלשלות (עם היותה בדרגא הנעלית יותר שבה - אצילות), ואילו המילה היא למעלה מגדר השתלשלות, וענין עליית העולמות לא קיים בדרגת א"ק שבה היא המילה, ולכן הקב"ה מוריד גשמים ומצמיח תבואות בשבת.

וזהו שממשיך:]

ובזה יובן מה דאיתא במדרש^א: ששאל מין אחד מרבי עקיבא: אם כדברך שהקדוש ברוך הוא מכבד את השבת, אל ישיב בה רוחות, אל יוריד בה גשמים, אל יצמיח בה עשב! והשיב לו: משל מעירוב והוצאה, שברשות אחת אינו צריך עירוב להוצאה, כך כל העולם שלו הוא כו' ב^ב.

ולכאורה אינו מובן, שהרי כל שאר חילוקי מלאכות אינן תלויות בחילוק רשויות כלל, כגון הזורע כו'!

ואעפ"כ תחילה התינוק מתחיל להבין קצת בשכלו ורק כעבור משך זמן הוא יכול גם ללכת.

אך הסיבה לכך היא, כי ההליכה ברגליים שייכת לבחינת הנצח, כמאמר התיקוני זוהר "נצח והוד תרין שוקין", ולכן בחינת הנצח ששרשה בעצם הנפש שלמעלה מכל הכחות הגלויים אינה מתגלית גם כאשר כח השכל של התינוק כבר פועל "הגם שמבין ויודע מקודם".

"ובזה יובן קצת בדוגמא, שבבחינת נצח דא"ק גם כן שרשו מגיע בבחינת פנימיות דא"ק, שלמעלה גם מבחינת החכמה דא"ק, מטעם הנ"ל" (סידור).

[לסיכום:]

השפעת בחינת א"ק לעולמות היא רק מבחי' 'נצח' דא"ק, היינו בדרך 'עקשות' כדבר שאין בו טעם ותענוג, היות שאין לעולמות תפיסת מקום לגביו להשפיע להם. ומכל מקום שורש בחינת ה'נצח' הוא ממקום עליון שלמעלה משאר המדות דא"ק, כמו שרואים באדם למטה שבכח הנצח לגבור על השכל ולעשות שלא על פי הבנתו, וכן כח ההליכה מגיע לאדם באחרונה, אחרי שכבר יש לו קצת דעת, מחמת שרשו של הנצח שהוא למעלה מן הדעת].

הנחות צמח צדק

יא. בראשית רבה פרשה י"א [ה]. יב. ועיין מזה עוד בשמות רבה פרשת משפטים פרשה ל'.

הזורע כו', אך על פי הנ"ל יובן, שעיקר תכלית המלאכות הוא להיות בירור מרפ"ח ניצוצין שנפלו בשבירת כלים, ולהעלותם מבריאה יצירה עשיה לאצילות כנ"ל. והנה כל העליות הם בבחינת פנימיות העולמות, כנודע מעליית שבת, שהרי גשמיית הארץ לא נודככה, ואין עליה רק להרוחניות והחיות שבתוך העולם, מה שאין כן בחיצוניות כו'. אך להבין, מאחר שעולה פנימיות החיות, מאין מקבלת החיצוניות ההארה להיות בבחינת חיצוניות. הענין הוא על פי

כמבואר לעיל בתחילת המאמר, הרי בחיצוניות לא ניכר בעולם כל שינוי ועילוי בשבת.

אך להבין, מאחר שעולה פנימיות החיות – מאין מקבלת החיצוניות ההארה להיות בבחינת חיצוניות?

לפי הנ"ל שכל עלי' היא בפנימיות החיות של העולמות, יש להבין: בעת עליית העולמות, מהיכן מקבלת החיצוניות את ההארה להיות בבחינת חיצוניות, והרי לכאורה החיות של חיצוניות וגשמיית העולמות באה מבחינת הפנימיות (שהרי זהו כל גדר החיצוניות, היא חיצוניות אל הפנימיות), ומאחר שפנימיות החיות עולה למעלה מאין מקבלת החיצוניות חיות להתקיים?

[ונקודת הביאור היא: שבאמת יש שני אורות מהם נמשכות החיות הפנימיות של העולמות והחיות של חיצוניות העולמות:

האור דסדר השתלשלות הוא מקור החיות הפנימיות של העולמות, והאור דא"ק שלמעלה מגדר השתלשלות הוא המקור לחיצוניות העולמות, ולכן כאשר מסתלקת ועולה החיות הפנימית שבהם, אין זה נוגע לחיצוניות העולמות, כי יש להם מקור בפני עצמם – האור דא"ק.

והטעם לזה שאין חיצוניות העולמות עולה בשבת, הוא כי כל הבירור שנפעל ע"י ישראל בעולמות הוא רק בפנימיות העולמות, ושרש החיות הפנימיות שבעולמות הוא מתוהו וע"י

"והנה לכאורה התירוץ הזה פלא הוא" (סידור), כי לכאורה תשובתו של רבי עקיבא היא מענה רק לענין מלאכת הוצאה מרשות לרשות, ולא לגבי שאר מלאכות שבת שאינן תלויות בחילוקי רשויות כלל, ולגביהן הקושיא במקומה עומדת.

וצריך לומר שבמענה רבי עקיבא יש תשובה גם לגבי שאר מלאכות שבת, כפי שיבואר לקמן.

אך, על פי הנ"ל יובן – שעיקר תכלית המלאכות הוא להיות בירור מרפ"ח ניצוצין שנפלו ב'שבירת כלים', ולהעלותם מבריאה יצירה עשיה לאצילות, כנ"ל.

ע"פ פנימיות הענינים, ה'מלאכות' שהקב"ה עושה הן העלאת הנצוצות דתוהו שנפלו בשבירת הכלים לעולמות התחתונים, בריאה יצירה עשיה, להיכלל בקדושת עולם האצילות.

והנה, כל העליות הם בבחינת פנימיות העולמות, כנודע מעליית שבת, שהרי גשמיית הארץ לא נודככה, ואין עליה רק להרוחניות והחיות שבתוך העולם, מה שאין כן בחיצוניות כו'.

כל העליות דרפ"ח ניצוצות הנ"ל הן רק בבחינת "פנימיות העולמות", היינו בחיות הפנימיות של העולם, ולא בגשמיותו הנראית לעיננו, ולכן אף שבשבת ישנה 'עליית העולמות' והעולמות התחתונים עולים להיכלל באצילות,

מה שנודע שכל פרצופים ואורות עליונים מסתיימים באצילות, עד הפרסא שבין אצילות לבריאה יצירה עשה. רק שמתלבשים בבריאה יצירה עשה על ידי התלבשותם במלכות, שבוקעת המסך כו'. אבל רגלי א"ק הם בעשייה ממש, תחתית העקב שלו הוא ראש העשייה כו'. וביאור ענין זה הוא, כי כל

עבודת ישראל היא עולה ומתבררת ונכללת באצילות - עולם התיקון.

אבל גשמיות וחיצוניות העולמות אינה עולה להתברר בתיקון, "והוא להיותו למעלה מבחינת תוהו ותיקון" (סידור), וכפי שיתבאר בסמוך שחיצוניות החיות נמשכת מבחינת א"ק שלמעלה מכל העולמות, ולמעלה מתוהו ותיקון, ולכן אין בה ניצוצות דתוהו שיש לבררם ולהעלותם לתיקון].

הענין הוא:

- לבאר וליישב קושיא זו, ובהקדים.

על פי מה שנודע³⁷ שכל 'פרצופים' ואורות עליונים מסתיימים באצילות, עד הפרסא שבין אצילות לבריאה יצירה עשה.

רק שמתלבשים בבריאה יצירה עשה על ידי התלבשותם במלכות, שבוקעת המסך כו'.

כל האורות העליונים והדרגות הנעלות מסתיימים באצילות, היינו שנשארים במהותם הראשונה בטהרתם עד עולם האצילות (ועד בכלל), כי עולם האצילות הוא "אלקות ממש" (תניא פרק מט), והוא נאצל מאורו יתברך בבחינת 'גילוי ההעלם' ולא בבחינת בריאה חדשה יש מאין כעולמות בי"ע. ומאחר שעדיין אינו מוגדר כ'בריאה', האורות העליונים נמשכים בו באופן שנשארים במהותם.

ואילו בעולמות התחתונים, אין האורות העליונים מאירים כפי שהם בעצמותם, אלא מתלבשים בספירת המלכות המעלמת עליהם, ועל ידה מאיר אור האצילות גם בעולמות בי"ע. אך מאחר שהאור עובר דרך ה'פרסא', היינו מסך מבריל, הרי כשהוא מאיר מעבר למסך הוא משתנה ממהותו ואינו כפי שהי' בעולם האצילות. ועל דרך משל:

האור המאיר באצילות הוא בדוגמת רב המשפיע לתלמידו את שכלו כמו שהוא, ואילו אור האצילות הבוקע ומאיר בעולם הבריאה הוא כמשל הרב המעלים את שכלו במשל מדבר זר, והתלמיד 'בוקע' את המשל ומבין ממנו את הנמשל, "ולכן נק' בריאה ג"כ יש מאין, לפי שהיא מבחי' פרסא, שהי' אור של תולדה, דהיינו שנוולד ונתחדש אור חכמה בבריאה, כמו עד"מ השכל שמתחדש אצל התלמיד מן המשל שאמר לו, שהמשל הוא בענין אחר והוא מבין מזה דעת רבו, והרי שכל זה הוא חדש אצלו, שמתחדש ע"י המשל. וכך אור זה דבריאה הוא אור חדש, שמתחדש ע"י הפרסא" (תורה אור פ' וירא ד"ה פתח אליהו).

אבל רגלי א"ק הם בעשייה ממש, תחתית העקב שלו הוא ראש העשייה³⁸ כו'.

בניגוד לאורות העליונים במדרגות שלמטה מא"ק, הנמשכים רק עד מלכות דאצילות ואז

38. ראה ע"ח דרוש עגו"י ש"א ענף ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' טו. וש"נ.

37. ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ע' שכו. ביאורי הזהר להצ"צ כרך א ע' רס.

הפרצופים הם דרך השתלשלות חכמה ובינה ומדות כו', ויש הפרש במקום משכנם, כמו משכן המוחין הוא בראש דוקא כו'. אבל בחינת א"ק שהוא למעלה מעלה מבחינת וגדר ההשתלשלות, הכל שוה לפניו כחשכה כאורה,³⁹

לאור זה ויכול להכיל אותו יותר, ונמצא שהמשכנתו בעולמות אינה בדרך 'התלבשות', ולכן פעולתו היא בכל מקום בשווה.

ולפי זה יובן המשך הדברים:]

כי כל ה'פרצופים' הם דרך 'השתלשלות' – חכמה ובינה ומדות כו', ויש הפרש במקום משכנם, כמו משכן המוחין הוא בראש דוקא כו'.

כל האורות העליונים נמשכים באופן של 'השתלשלות' וירידה ממדריגה למדריגה, וככל שהאור נעלה יותר הכלי שבו הוא שוכן מזוכך ונעלה ויותר, כי מאחר שלגבי האורות דסדר ההשתלשלות יש תפיסת מקום למציאות המקבלים והכלים, לכן הוא מתגלה ביתר שאת בכלי עליון יותר, וכשירד לעולם נמוך יותר הוא מאיר בצמצום והעלם יותר. וכמו בנפש האדם שהשכל שהוא כח נעלה יותר, מתגלה במוח שבראש, שהוא כלי דק ועדין יותר, והרגש שהוא כח נמוך מן השכל שוכן בלב שהוא כלי נמוך מהמוח.

ובלשון אדמו"ר האמצעי: "שבבחינת פנימיות האיברים שבאדם כמו המוח והלב וכיוצא יש הפרש גדול במעלה ומדריגה זה למעלה מזה, עד שנמצא המוח יותר גדול המעלות הדקות והרוחניות, והלב נמוך ממנו (סידור)".

אבל בחינת א"ק, שהוא למעלה מעלה מבחינת וגדר ההשתלשלות, הכל שוה לפניו, "כחשכה כאורה"³⁹.

הנחות צמח צדק

יג. ועיין מ"ש מזה ב'ביאור' ע"פ 'יונתי בחגוי', נבי: פירוש 'כי לא מחשבותי מחשבותיכם' (לקו"ת שה"ש יז, ג-ד).

מתצמצמים ויורדים ממהותם, האור דא"ק עצמו מגיע ונמשך עד בחינת העשיה ממש, ללא צורך להתלבש במלכות 'בוקעת' את המסך בין אצילות לבי"ע. היינו שהאור דא"ק משפיע בעולמות העליונים ובעולם העשי' הגשמי והחומרי בשווה ממש.

וביאור ענין זה הוא:

- לבאר את ההבדל בין האורות העליונים שלמטה מא"ק והאור דא"ק עצמו, שהאורות המאירים ב'פרצופים' העליונים' במדריגות שלמטה מא"ק אינם מאירים בכל העולמות בשווה, וכשיררדים לעולמות נמוכים הם מתעלמים ומשתנים, משא"כ האור דא"ק משפיע בכל העולמות בשווה.

[להבנת הדברים הבאים, יש להקדים:

ההבדל הכללי בין האורות העליונים המסתיימים באצילות לאור דא"ק המאיר בשווה באצילות ובעשי' הוא שהאורות שלמטה מא"ק הם מוגבלים והם בגדר אור של 'סדר השתלשלות', הנמשך לכל עולם ודרגא בהתאם ליכולת ה'כלים' שלהם, ולכן בעולם עליון יותר האור מתגלה יותר, ובעולם תחתון יותר הוא מתגלה פחות.

מה שאין כן בחינת א"ק היא למעלה מכל גדר העולמות והנבראים, ולגבי בחי' זו אצילות ועשיה שווים ממש, ולכן היא מחיה את כל העולמות בשווה, ואין עולם שהוא יותר 'כלי

והנה מזה נמשך חיות להיות חיצוניות העולמות כולם בהשואה אחת, וכמו העור המקיף את בשר האדם שאין הפרש בין עור המקיף את הראש לעור המקיף את הרגל, שהכל בחינת עור אחד, ואין הפרש אלא בבחינת פנימית החיות, שבראש הן המוחין כו'. ולכן העלייה היא בבחינת

בנבראים לפי ערכם ומחי' כל עולם וכל נברא לפי ענינו הפרטי השונה מזולתו, ובוודאי שחיות עולמות העליונים נעלית הרבה יותר מחיות עולם העשי' הגשמי.

אך בחיצוניות החיות, ממנה בא החומר הגשמי של הנברא (וממנה נובעת ההגבלה שבסדר השתלשלות שישה גם בעולמות העליונים), אין חילוק מהותי בין הנבראים, ואין חילוק בין 'ראש' ל'רגל', היינו בין אצילות לעולם העשי'. כי החיות והשורש להגבלה שבכל העולמות וכן הגשמיים שבעולם הזה⁴⁰, נמשכים מהרצון העליון שבא"ק – 'רעוא דכל רעוין', ו'רצון עליון זה הוא המחי' ממש, כי מחמת שעלה ברצונו כך נמשך החיות כך, והוא המחיה את כל העולמות בשוה, שכן עלה ברצונו להיות עולם אצי' כמו בי"ע" (תו"א ד"ה יביאו לבוש מלכות. צוין בהגהת הצ"צ כאן).

ואין הפרש אלא בבחינת פנימית החיות, שבראש הן המוחין (כח נעלה יותר) כו'.

כמבואר לעיל, החילוק בין האיברים השונים באופן החיות הוא לא בחיצוניות וחומר האיברים אלא דווקא בפנימיות החיות, היינו בכחות המלוכשים באיברים "בבחינת פנימיות, דהיינו בבחינת אור וחיות רוחני המלוכש בכל אבר ואבר", משא"כ "בהגשמתם ערך אחד לכולם, אלא שמחולקים בבחינת פנימיות האור והחיות שבהן, שיש בהן הבדל רב" (סידור).

כמבואר לעיל (בהקדמה), כיון שהאור דא"ק הוא למעלה מכל סדר ההשתלשלות ולפניו כל הנבראים שוים, הרי לגביו אין משמעות לכל ההבדלים שבסדר השתלשלות, ולכן "רגלי א"ק הם בעשייה ממש", שלא כשאר האורות דסדר השתלשלות הנפסקים ב'פרסא' שבין אצילות לבי"ע.

והנה, מזה נמשך חיות להיות חיצוניות העולמות כולם בהשואה אחת. וכמו העור המקיף את בשר האדם, שאין הפרש בין עור המקיף את הראש לעור המקיף את הרגל, שהכל בחינת עור אחד.

נתבאר לעיל במשל מכחות הנפש האדם שיש הבדלים בין הכחות – כח השכל שהוא כח עליון מתלבש במוח דווקא, וכחות נמוכים יותר מתלבשים באברים נמוכים יותר, אבל זהו רק באור הרוחני של האבר, ולענין זה חומר המוח שהוא מזוכך יותר הוא כלי לשכל.

אבל "כאשר נביט אל עצם האבר, והוא הגשמתו . . . הנה לא נמצא שום יתרון מעלה מאחד על זולתו, ולכולם יש ערך אחד כמעט" [ועל דרך זה הוא בעור] "שהעור הקרום על כולם צורה אחת לו, ואין בעור שינוי כלל וכלל בין עור שעל הראש ושעל הרגל" (סידור).

וכך הוא בחיות העולמות – ההבדלים בין העולמות הם רק בחיות הפנימית המתלבשת

40. ראה בהגהת הצ"צ אות טו.

פנימית⁴¹, שנתעלו המדות והדיבור להיות בבחינת חכמה ובינה, אבל בבחינת חיצוניות אין שם עלייה, לפי שמקבל מבחינה שלמעלה מעלה המקיף את כולם בהשואה אחת⁴². וזהו שהשיב המשל מעירוב והוצאה, לפי שכל העולם שלו הוא, פירוש שלא שייך שם עלייה ממדרגה למדרגה, כמו בפנימית שיש

הגשמי של העולם אין התעלות והגבהה בשבת, ואין אנו רואים כל שינוי בחומר העולם מחמת עליית העולמות בשבת.

[ונוסף על זה, כפי שנתבאר לעיל (בפרק א'), ענין השבת הוא עליית הניצוצות דתוהו להתכלל בעולם התיקון, ואילו בחינת א"ק שממנה היא התהוות חיצוניות העולם, היא למעלה מתוהו ותיקון (כפי שנתבאר שם), ואין להם צורך בכירור ועליה זו].

[על פי זה ישוב לבאר דברי המדרש דלעיל, ששאל מין אחד את רבי עקיבא מדוע הקב"ה אינו שובת בשבת והשיב לו ר"ע מענין הוצאה, כנ"ל.

ונשאלה השאלה, שלכאורה תשובה זו מועלת רק לענין מלאכת הוצאה מרשות לרשות, ולא לשאר מלאכות שבת].

וזהו שהשיב המשל מעירוב והוצאה:

'לפי שכל העולם שלו הוא, פירוש, שלא שייך שם עלייה ממדרגה למדרגה - כמו בפנימית

ולכן, העלייה היא בבחינת פנימית⁴¹. שנתעלו⁴² המדות והדיבור להיות בבחינת חכמה ובינה, אבל בבחינת חיצוניות אין שם עלייה, לפי שמקבל מבחינה שלמעלה מעלה המקיף את כולם בהשואה אחת⁴³.

לפי זה מובן האמור לעיל שכל עלי' היא רק בפנימיות חיות העולמות:

כאמור, כל התחלקות בין 'עליון' ל'תחתון' היא רק בחיות הפנימית של העולמות, ולכן בשבת הקב"ה 'שובת' ונח, כביכול, ממלאכת הבריאה של ימות החול בהם הקב"ה מהווה את הנבראים ע"י ירידת ששת הספירות העליונות (כידוע פירוש הזוהר על הפסוק 'ששת ימים עשה' שמעשה בראשית הוא ע"י ששת הספירות העליונות, וע"י כח הדיבור של הקב"ה (ספירת המלכות).

ואילו בבחינת חיצוניות העולמות, היינו החומר הגשמי וההגבלה של העולמות שהתהוותם מבחינת א"ק, שלגביו אצילות ועשיה שוים, הנה לגבי אור זה אין הבדל בין 'עליון' ל'תחתון' וממילא באור זה אין מושג של עלי'. ולכן לחומר

הנהות צמח צדק

יד. ועיין מ"ש סוף ד"ה 'ויאמר משה אבלוהו היום' (תו"א סה, ג-ד. וראה בתורה אור המבואר למאמר זה). טו. על דרך מה שנתבאר בד"ה 'יבאו לבוש מלכות' - שהתהוות הגשמי הוא מהארת ה'סובב כל עלמין' בו, עיין שם (תו"א ז, ג). כלומר, בתו"א מגילת אסתר ב'תוספת ביאור לד"ה יבאו לבוש מלכות' מבואר שמבחינת 'סובב כל עלמין' נתהוו החומר הגשמי של גוף הנבראים בעולם הזה, וכן ההגבלה של הכלים שבעולמות העליונים (היינו שאין הכוונה שהאור והמשכת החיות שבעולמות העליונים באים מבחינת ה'סובב', ורק מה שאורות אלו מוגבלים הוא ע"י כח ההתהוות שמאור ה'סובב'). ומבאר הצ"צ בהגהתו כאן שהתהוות מא"ק המבוארת במאמר זה היא 'על דרך' ההתהוות מסובב המבוארת בתו"א שם.

אחיו של רבנו הזקן.

41. מאור התורה נראה שתיבות אלו ("שנתעלו המדות והדיבור להיות בבחינת חכמה ובינה) הם ממנה"ל,

שם מדריגות רבות, והרי הם כמשל חילוק רשויות. אבל בבחינת א"ק המקיף את כולם בהשוואה אחת הרי כל העולם שלו הוא, והכל בבחינת השוואה אחת לפניו כחשכה כאורה^{טז}. אך היינו בחיצוניות א"ק, תחתית העקב הוא ראש העשייה כנ"ל, אבל בבחינת גילוי פנימיותו, והוא בבחינת גילוי יסוד דא"ק, אדרבה הערלה מכסה כו' כנ"ל^{יז}. ועל פי כל הנ"ל יובן הטעם שמילה

שיש שם מדריגות רבות, והרי הם כמשל חילוק רשויות. אבל בבחינת א"ק המקיף את כולם בהשוואה אחת הרי 'כל העולם שלו הוא', והכל בבחינת השוואה אחת, לפניו 'כחשכה כאורה'^{טז}.

וזהו שהשיב רבי עקיבא למין ואמר לו 'לפי שכל העולם שלו הוא':

כללות ענין השבת אינו שייך בנוגע לחיות החיצוניות של העולם הגשמי, כי ענין השבת הוא עליית העולמות התחתונים להתכלל בעולם האצילות, ובירורי התוהו עולים להתכלל בבחינת התיקון, היינו שאצילות ובי"ע הן כשתי רשויות שונות והרשות דאצילות עולה להתכלל בבי"ע. ומה שמחול לשבת יש עליות מפני הבדל מדריגות האור והחיות שבאיברים מלב ומוח וכיצא, הרי זה כמשל ב' בני אדם שצריכין עירוב" (סידור).

משא"כ השורש של חומר עולם הזה הגשמי שממנו היא הורדת חיות וצמיחת תבואות גשמיים, הוא מא"ק שלמעלה מחילוקי העולמות, ולכן בחיצוניות העולמות לא שייכת 'עליית העולמות' הגורמת לשביתת השבת, ואין השבת נוהגת לגבי הקב"ה, כביכול, בנוגע לחיצוניות העולמות. וזהו שענה רבי עקיבא: "שכל העולם דאצילות בריאה

יצירה עשיה שלו בלתי יש הבדל מדרגות כלל, ואין זה אלא כאחד שדר בב' חצרות (סידור), היינו שאין חילוק בין העולמות, והחיות של כולם היא מבחינה אחת – א"ק.

אך, היינו בחיצוניות א"ק, 'תחתית העקב הוא ראש העשייה', כנ"ל.

אבל בבחינת גילוי פנימיותו, והוא בבחינת גילוי יסוד דא"ק, אדרבה – הערלה מכסה כו', כנ"ל^{יז}.

המבואר לעיל שלגבי בחינת א"ק "כחשכה כאורה" והוא מחי' גם את העולמות התחתונים, הוא דווקא בחינת חיצוניות א"ק, וכלשון הזהיר – 'תחתית העקב [דא"ק] הוא ראש העשיה', היינו, כשם שבאדם תחתית העקב, האבר הכי נמוך, היא בחינת חיצוניות שבו, כך הכוונה כאן לחיצוניות א"ק, שרק לגבי דרגא זו 'כחשיכה כאורה', שאין חילוק בין אור לחושך והוא מחי' בעלי חיים טמאים כמו נבראים טהורים. וזהו מפני שהמשכת החיות מחיצוניות א"ק היא באופן 'מקיף', שאינו מתלבש בנבראים ואינו נותן להם כל חשיבות.

מה שאין כן מבחינת פנימיות א"ק, המתגלית ע"י המילה בבחינת יסוד, נמשכת המשכה פנימית

הנהות צמח צדק

טז. ועיין מ"ש כחאי גוונא סוף ד"ה 'עד דלא ידעי בין כו', בענין: הא דפורים מותר בעשיית מלאכה (תו"א ק, א). יז. וקרב לזה נתבאר (סידור עם דא"ח) בענין עבדים היינו לפרעה האוחז בעורף דאריך אנפין, אשר שם כחשכה כאורה, אבל בגילוי הפנימיות או וויציאנו ה' אלקינו כו', ובמ"ש יאר ה' פניו אליך. ועיין מה שנתבאר סוף ד"ה יביאו לבוש מלכות הנ"ל החילוק בין בחי' לבוש מלכות לבחי' כתר מלכות, שהוא בחי' בעטרה שעמדה לו אמו דוקא כו', וכעין זה יובן גם כאן.

דוחה שבת, שכל מלאכת שבת, שעושה חבורה ופורע ומוציא אינן נחשבות למלאכה כלל לגבי בחינת א"ק שהוא המקיף את כולם בהשוואה אחת, וכל העולם שלו הוא כו' כנ"ל, ומילה היא להיות בחינת גילוי יסוד דא"ק, כד הדר מלך השמיני, מילה שניתנה בשמיני, ולגבי גילוי זה כל המלאכות בטלים ודו"ק י"ח.

ממנו יתברך ח"ו, ולכן ללא הסרת הערלה אי אפשר שהארה זו מבחינת פנימיות א"ק תהיה מורגשת בגילוי בנפשו של ישראל.

ועל פי כל הנ"ל יובן הטעם שמילה דוחה שבת:

שכל מלאכת שבת – שעושה חבורה, ופורע, ומוציא – אינן נחשבות למלאכה כלל לגבי בחינת א"ק, שהוא המקיף את כולם בהשוואה אחת, וכל העולם שלו הוא כו', כנ"ל.

ומילה היא להיות בחינת גילוי יסוד דא"ק, 'הדר מלך השמיני', מילה שניתנה בשמיני, ולגבי גילוי זה כל המלאכות בטלים, ודו"ק י"ח.

ועצמיות, כמו באדם שבכח ההולדה הנמשך מיסוד יש המשכה עצמית להוליד בצלמו, הנה המשכה עצמית זו אינה יכולה להתגלות במקום הקליפות, וכדי להמשיך בחינה פנימית זו צריך להסיר תחילה את הערלה שהיא הקליפה המסתירה.

וטעם הדבר הוא, משום שפנימיות א"ק אינה נמשכת בבחינת מקיף בלבד, אלא הארה ממנה מאירה בגילוי, ופועלת פעולה פנימית באיש ישראל, כמו שביארנו לעיל (בפרק ג') שהיא פועלת את ההתקשרות העצמית של כל יהודי להקב"ה, ולכן הוא מוכן למסור את נפשו כדי לא להיפרד

הנהגות צמח צדק

יח. ועל דרך הנ"ל יש להבין גם כן מאמר דו"ל ס"פ שני דערכין ד"ג ע"ב: 'רבי יהודה אומר, כנור של מקדש שבעת נימין היה, שנאמר 'שובע' שמחות את פניך' (תלים י"ז), אל תקרי 'שובע' אלא 'שבוע' (וכ"ה ברבות בהעלותך פט"ו), ושל ימות המשיח שמונה, שנאמר 'למנצח על השמינית', על נימא שמינית. ופירש מהרש"א שם: 'שבוע נימין' – כל הקדושות הולכים בשבע, על דרך שבת שהוא השביעי כו', ושל ימות המשיח נוסף בחינה אחת שמשם נמשך החירות כו' (ועיין מזה ג"כ בבחי' ר"פ נשא). אך, על פי מה שנתבאר לעיל יש לפרש: כי הנה, פירוש כנור פירש בתיקוני זהר סוף תיקון כ', וזה לשונו: 'כנור – כ"ו נר, הקדוש ברוך הוא, דאיהו הוי' (בגמטריא כ"ו), נהיר כנר, דאיהו שכינתא דיליה כו'. וע' בפרדס ערך כנור ובמא"א אות כ' סל"ה. והנה, ביאור ענין הארת שם הוי' בבחינת נר' יובן על פי מה שנתבאר בתורה אור פרשת מקץ על פסוק 'כי אתה נרי הוי' כו' – דהיינו, מה שמאיר בחינת שם הוי' ב'נר הוי' נשמת אדם'. והנה מבואר שם בפירוש סיום הפסוק 'והוי' יגיה חשבי' – דהיינו, שיש ב' שמות הוי"ה – ופסיק מעמא בנווייהו – וזהו ההפרש בין כנור של שבעת נימין, שהוא ההמשכה משם הוי' הראשון – הנמוך יותר – בבחינת נר' ו'נשמת אדם'. ולכן, הוא של שבעת נימין, היינו, שמאיר מבחינת ו' מדות שבפסוק "ל"ה הוי' הגדולה והגבורה כו'". ועיין זה"א ס"פ מקץ דף ר"ד ע"ב. אבל לימות המשיח, שנאמר "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא כו'", יאיר ויתגלה בבחינת נר' ו'נשמת אדם' מבחינת שם הוי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות – הוי' דלעילא, שמשם שרש המשכות י"ג מדות הרחמים כו' – עיין שם (תו"א מקץ ד"ה כי אתה נרי הוי'). ועל זה נאמר "ומל' ה' את לבבך כו', והביאך כו', והטיבך, והרכב מאבותיך כו'". ולכן יהיה כנור של שמונת נימין, שיומשך הגילוי מלמעלה מבחינת זי"ן מדות הנ"ל, שהם הנקראים 'ימי עולם', כי אם יאיר הארה מבחינת 'ימי קדם' כו'. ועיין מה שמבאר בד"ה 'ועשית ציין', גבי: קדש למ"ד מלמטה, והוי' מלמעלה – דבחינת שם הוי' מלמעלה, היינו, מה שאין אתערותא דלתתא מנעת שם. והוא כנור למעלה בענין הגילוי שעל ידי המילה כו', והיא ניתנה בשמיני דוקא. ובענין זה הוא הכנור של שמונת נימין כו'. ועיין עוד מענין 'למנצח על השמינית' בזהר חלק ג' פנחס דף רכ"ג עמוד ב', ויש לפרש דבריו עם מה שכתוב בתיקוני זהר תיקון כ' דף נ"א סוף עמוד א', דפירש 'על השמינית' – מספר שמונה – הוא חיבור

קיצור: ענין למנצח על השמינית. גם כנור של ימות המשיח של שמונת נימין. ויש להקדים ענין מילה שדוחה שבת. הנה כל ההעלאה שבימות החול נקרא אתערותא דלתתא והעלאה מיין נוקבין מבי"ע. ועיקר גילוי האתערותא דלעילא הנקרא מיין דכורין מבחינת אצילות הוא נמשך בשבת. וזהו ענין חצר הפנימית כב א הפונה קדים כו' וביום השבת יפתח, ועיין מ"ש מענין גילוי זה שבשבת בר"ה והיה מדי חדש בחדשו. אבל מילה היא המשכה מלמעלה מאצילות שלכן נכרתו עליה שלש עשרה בריתות, שהן י"ג מדות הרחמים, שהן למעלה מהחכמה, שהיא אצילות.

על פי כל הנ"ל מובן היטב מפני מה המילה בארוכה.

דוחה את השבת:

[לסיכום:]

עליית העולמות בשבת היא בבחינת פנימיות והחיות הפנימית המתלבשת בעולמות, בה יש שינוי גדול בין עולם אחד לשני, ובשבת עולים העולמות התחתונים להיכלל בעולם האצילות העליון. מה שאין כן חיצוניות וחומריות העולמות היא מהארת חיצוניות א"ק שלגביה כל העולמות בשווה, ולכן אין החיצוניות עולה בשבת והקב"ה מוריד גשמים וכו' בשבת, וכן המילה שהיא גילוי פנימיות א"ק דוחה את השבת.

אלא שלגילוי פנימיות א"ק המאירה אצל האדם ופועלת עליו בפנימיותו יש צורך בהסרת הערלה, מה שאין כן חיצוניות א"ק המחיה את כל העולמות בדרך מקיף ונותנת חיות גם לנבראים הטמאים].

המילה היא מבחינת א"ק שלמעלה מענין השבת, כי השבת היא עליית הבירורים שבימות החול שהם העלאה ניצוצות מעולם התהו להיכלל בעולם האצילות. ו"שביירת הכלים" היתה רק בשבע מדות, וזהו האתערותא דלתתא לברר שבע מדות הרעות, ועל ידי זה נמשך האתערותא דלעילא ביום השביעי, שהוא שבת. מה שאין כן בחינת 'מלך השמיני הדר', זהו מבחינה שלמעלה מהאתערותא דלתתא של ז' המדות" (הצ"צ בקיצורים למאמר בלקו"ת כאן). והיינו שהבירורים של ניצוצי התהו שבעולמות ב"ע עולים ביום ה'שביעי' להיכלל בעולם האצילות, ואילו בחינת ה'שמיני' שמתגלית ע"י המילה היא למעלה מכל ענין תהו ותיקון, ולכן לגבי' לא שייך כל ענין השבת, כנ"ל

הנהגות צמח צדק

ד' אותיות הוי' עם ד' אותיות אדנ"י, כי 'איהו בנצח, ואיהו בחוד'. ועל דרך זה פירש במ"ע אופן ס"ו ענין למנצח על השמינית' על שמונת ימי חנוכה. אך, עוד אפשר לומר בזה על דרך מאמר רז"ל סוף פרק ג' דפסחים על פסוק "ביום ההוא יהי הוי' אחד ושמו אחד" – שיהיה נקרא כמו שנכתב בו, מה שאין כן עכשיו בו, עיין שם. ונהנה הכתיב הוא בעולם ההעלם, והקרי הוא עלמא דאתגלייא. (וכמ"ש בבאור ע"פ וקבל היהודים בסופו). ולעתיד לבוא שיהיה נקרא כמו שנכתב, אם כן, יתחבר ההעלם עם הגילוי. וזהו 'על השמינית', שבחינת ד' אותיות 'הויה' שבבחינת הכתיב וההעלם, יהיו מאירים ומתגלים בבחינת ד' אותיות הקרי. ועל זה נאמר "ולא יבנה עוד מוֹדֵךְ בו". וזהו על דרך מה שכתוב "ויקרא הוי' הוי'", ש'קורא' וממשיך מ'הוי' דלעילא' שלמעלה מסדר ההשתלשלות, ל'הוי' דלתתא' שבסדר ההשתלשלות, שהיה פסיק מעמא בנווייהו בו, ועתה נעשה לחיות קישור וחיבור ב' הויות, כנ"ל. ואזי הוא 'על השמינית בו', כנור של שמונת נימין, על שם קישור וחיבור ב' שמות ההוי'. וזוהו נמשך שיהיה נקרא כמו שנכתב, וזהו 'ושמו אחד'. וזהו מה שכתוב "מי יעלה לנו השמימה", ראשי תיבות 'מילה' וסופי תיבות הוי', כלומר, שעל ידי שמירת אות הברית, ממשיך בחינת הוי' עד סוף כל דרגין, דהיינו, מה שלעתיד לבוא יהיה "ולא יבנה עוד בו", שיהיה גילוי שם הוי' גם למטה בו.

והוא מבחינת רעוא דכל רעוין, ונקרא אדם קדמון שלמעלה מהחכמה הנקראת ראשית, וחצר הפנימית היא רק הפונה קדים. ועיין מ"ש בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה. ובד"ה ששת ימים תאכל מצות, גבי ברוח קדים עזה. ובכל נפש צריך להיות גילוי מבחינה זו. ועיין מ"ש בד"ה ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם, בענין שם הוי' שיש בנפש, ומהו בחינת קוצו של יו"ד. ומה שמבואר בד"ה ענין קריאת שמע בפרשת ואתחנן. וזהו ענין אתערותא דלעילא שלמעלה מאתערותא דלתתא. ועיין מ"ש בד"ה הוי' לי בעוזרי, בפירוש כל האזרח בישראל. וזהו גם כן ענין מ"ה שנותנין לו, ששרש המשכה זו הוא משם מ"ה דא"ק. ובמאורי אור אות מ' סעיף קי"א: אורות דמ"ה באו בדרך מתנה. ופירוש מתנה זהו אתערותא דלעילא מבחינה שאין אתערותא דלתתא מגעת שם, על כן בא רק דרך מתנה. ועל כן ניתנה בשמיני, כי שבירת הכלים היה רק בשבע מדות, וזהו האתערותא דלתתא לברר שבע מדות הרעות, ועל ידי זה נמשך האתערותא דלעילא ביום השביעי שהוא שבת. מה שאין כן בחינת מלך השמיני הדר, זהו מבחינה שלמעלה מהאתערותא דלתתא של ז' המדות. ועיין מ"ש מענין פירוש שבעה רועים ושמנה נסיכי אדם סוף ד"ה תנו רבנן גר חנוכה. וזהו שאמרו בירושלמי מצוות שבת מלא בשני ווי"ן (בנחמ' סי' ט' י"ד), להודיעך שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה. ואף על פי כן, מילה היא בחינה עליונה יותר. וענין שני ווי"ן תמצא בזהר חלק ב' יתרו ס"ח א', שהן בחינות משה ויוסף, ועיין שם בהרמ"ז, גם בפרשת תרומה קנ"ה בענין י"ב חלות דלחם הפנים, שהם שני ווי"ן, כמ"ש המק"מ והרמ"ז. ועיין בפרדס שער האותיות באות וא"ו. ובמאורי אור תחלת אות וא"ו. ויש לפרש, כי הוא"ו זהו המשכה בחינת ונהר יוצא מעדן להשקות. ובחינת וא"ו א', זהו כשמקור המשכה נמשך מבחינת בינה, שממנה שורש הששה מדות, כענין כונן שמים בתבונה. ולכן בכל מצוה יש ו"ה, המשכה, בחינת ונהר יוצא מעדן, כמו שכתוב ויניחחו בגן עדן לעבדה ולשמרה, לעבדה זו רמ"ח מצות עשה. אבל בשבת נמשך עוד ו', והיא המשכה ממוחין דאבא וכמ"ש במ"א ע"פ מאמר הזהר ח"ג אמור ד"ק ע"ב בענין בזמנא דנטלא מבי אבא כו'. גם אפשר לומר שרש ב' ווי"ן זהו מה שאבא ואימא יונקים מב' מזלות ונוצר ונקח כו'. ועם כל זה, מילה היא דוחה את השבת, כי הוא המשכה מבחינה שלמעלה גם מהחכמה כנ"ל. ושלוש עשרה בריתות שנכתרו עליה, זהו וא"ו שמילוי האל"ף שבתוך השני ווי"ן זהו בחינת פלא עליון, בחינת כתר שלמעלה משני ווי"ן עצמן, כמ"ש בזהר חלק ג' פ' אחרי דף ס"ו עמוד ב'.

ג. וזהו ענין למנצח על השמינית, תמן נצח תמן מל. כי יש ג' פרקין, חכמה חסד נצח, והנצח הוא בחינה היותר אחרונה. ומבחינת רעוא דכל רעוין אי אפשר להיות הגילוי רק מבחינת נצח. וכמ"ש סוף ד"ה קול דודי בענין מדלג על ההרים. וזהו ענין ועמדו רגליו דוקא. וכדי להיות גילוי הנצח צריך להיות תחלה מל, וזהו למנצח. וגם רומז שעל ידי זה גם כן נמשך גילוי כל השבעה העליונות שלמעלה

מנצח הוד יסוד. ונצח ומצח הכל אחד, והרי מצח הוא גלגלתא דחפאי על מוחא פתימאה, בחינת שתוק כך עלה במחשבה, שהיא מחשבה הקדומה רעוא דכל רעיון. ועיין מ"ש בד"ה ועשית ציץ. גם הנצח נמשך מהגדולה, בחינת ולגדולתו אין חקר.

ד. וזהו מה שכתוב ברכות בראשית פרשה י"א, משפטים פרשה ל', משל מעירוב והוצאה, שברשות אחד אינו צריך עירוב להוצאה, כך כל העולם שלו הוא. המכוון, שההשפעה באה מבחינה שלמעלה מחילוק רשויות שבסדר ההשתלשלות, שמקיף כל העולמות בהשואה אחת, ואם כן, זהו גבוה מעליות העולמות שבשבת. וכנ"ל, שבחינת א"ק רעוא דכל רעיון, גבוה מהשבת שהוא רק הפונה קדים כנ"ל. ולכן, המילה שהיא להיות גילוי מבחינה זו, היא דוחה שבת, שכל מלאכות שבת אינן נחשבות למלאכה כלל לגבי גילוי בחינה זו, שהיא למעלה מחילוק רשויות כו'.

ה. ועל פי זה יש לומר עוד בפירוש על השמינית, שהם חיבור ויחוד ד' אותיות הוי' בארבעה אותיות שם אדנ"י, שהם היכל לשם הוי'. וזהו ג"כ ענין שמנה בגדים של כהן גדול, ד' בגדי לבן שהם רחמים, נמשכים מארבע אותיות שם הוי', וד' בגדי זהב נמשכים מד' אותיות שם אדנ"י כו', כי צריך להיות ב' הבחינות. עיין מ"ש בתורה אור פרשת לך לך, בענין מגן אברהם. ועיין מ"ש בביאור על פסוק וכל בניך. ולעתיד לבוא יהיה גילוי שם הוי' ממש, וכמו שכתוב ולא יכנף עוד, והיינו על ידי גילוי מבחינה שלמעלה מסדר ההשתלשלות. דהיינו, מה שיש ב' שמות הוי', ופסיק טעמא בגווייהו. ולעתיד לבוא יהיה גילוי שם הוי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות, ואזי והיה הוי' לי לאלקים. וזהו למנצח על השמינית, קשר וחיבור ב' שמות הוי'. וזהו ענין הכנור של שמונת נימין. וכל זה נמשך על ידי המילה, שהיא העברת המסך המבדיל כו'. ועיין מ"ש בפרשת לך לך בד"ה והבדילה הפרוכת. עוד יש להעיר לענין שני ווי"ן הנ"ל, שהן תפארת ויסוד, ממה שכתוב ברעיא מהימנא ריש פרשת תשא על פסוק העשיר לא ירבה, מבואר שתפארת נקראת עשיר, לפי שעולה עד הכתר, וזהו אין עשיר אלא בדעת, שתפארת ודעת הכל אחד. והדל לא ימעיט, זהו צדיק, היינו יסוד שנקרא דל. וזהו ענין יוסף, יתום מאמו, כי בינה רק עד הוד אתפשטת כו'. אם כן, מזה מובן מעלת מצוות דשבת בשני ווי"ן כו'.

פטרונני חומש "ויקרא"

לזכות

ידידינו הנכבד הרה"ח ר' ישעי' זושא
וזו' מרת אסתר שיחי' ווילהעלם

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל
בטוב הנראה והנגלה

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' קלונימוס קלמן בן ר'
שלמה ע"ה דרימער

נפטר כ' חשון ה'תשע"ה
תנצב"ה

נדבת בנו ידידינו הרה"ת הרה"ח
שלמה שיחי' דרימער

לזכות

השליח הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת
שטערנא שרה שיחי' מינץ
ולזכות הילדים מנחם מענדל, אייזיק גרשון,
צמח, משה, וחי' מושקא שיחי' מינץ

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה,
ושירו מהם הוריהם אידישע חסידישע נחת

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' אליהו ציון בן הרה"ת ר' חנניה ומרת ברוכה
ולזכות מרת סופ"י בת גרז שתבלחט"א

ולזכות ר' חיים שמעון בן רחל,
ומרת חי' לאה בת ראשקא שיחי'
נדבת אוריאל בן סופ"י וזוגתו מרת חנה טויבע
בת חי' לאה ומשפחתם שיחי'

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

נדבת

ר' יוסף הלוי וזוגתו מרת חנה מלכה שיחי'
גורביץ

לזכות כל משפחתו

שיהיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל

לעילוי נשמת

הרה"ת הרה"ח ר' בנימין זאב בן הרה"ת
הרה"ח ר' אברהם שיבלחט"א סילווער

נתנדב ע"י ולזכות הוריו הרה"ת הרה"ח
אברהם וזוג' שיחי' סילווער

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

לזכות

הרה"ת ר' שולי שי' כהאן
לרגל הולדת בתם למז"ט

נתנדב ע"י ולזכות הסב
הרב יוסי שיחי' לסקר

לזכות

הרה"ת ר' דובי שי' אלפרוביץ

לרגל הולדת בתו
הילדה דינה שתחי' למז"ט

לזכות הרה"ת ר' שמואל דוד וזוגתו שיחיו

ניומאן וכל משפחתם

לזכות ר' יעקב בן חנה שיחיו גרסון וכל משפחתו

לזכות משפחת באביטש

שיתברכו בכטו"ס בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

לזכות משפחת אהרן

שיתברכו בכטו"ס בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

Refuah Sheleima for
Daniel Reuvein ben Dina
Donated Anonymously

לזכות

הרה"ת ר' לוי הלוי בן שרה

וזוגתו מרת שיינא מלכה בת רחל

ובניהם יהודית, צבי הירש הלוי, חי'

מושקא בת שיינא מלכה

לזכות

הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו מרת חי'

מושקא גורביץ וכל משפחתם

לזכות התמים מיכאל זהבי

לזכות הרה"ת ר' ישראל מאיר

אברמסון וכל משפחתו

לע"נ הרה"ת אברהם ישעי'

בהרה"ת עובדי' ע"ה שטראקס

לזכות לוי וזוגתו מרת רבקה

לאה ובניהם חי' מושקא, מנחם

מענדל, ובתיה מינא געלב

לזכות התמים אליה סילפין

לזכות הרה"ת ר' אברהם

אברמסון וכל משפחתו

לזכות

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ולזכות

הרבנית הצדקנית חי' מושקא

לזכות הרה"ת ר' אברהם דוד

ומרת רחל לאה טיברג

לע"נ בתיה בת שלמה הלוי ע"ה

מנדבים חודשיים

לזכות הרב ומשפיע שמואל לו,
שימשיך בעבודתו הקודש
מאת תלמידו שאול גנוגלי
* * *

לזכות
World Trade Copiers
ואברהם הולצברג
* * *

לזכות הת' מנחם מענדל
בן שיינא באשא
* * *

לזכות אסתר בת רחל
* * *

לזכות אייזק גרשון בן שיינא
באשא, מנחם מענדל, לוי, יוסף,
חי' מושקא, שלום דובער,
אברהם זאב, יהושע זעליג
* * *

לזכות ר' לוי יצחק הלוי
וזוגתו מרת חנה קורניסקי
וכל יוצאי חלציהם
ולזכות 'חדר מנחם' מלבורן
אוסטרליה

ולזכות עמנואל בן חי' סאשה
* * *
לזכות ולרפו"ש ליוסף יצחק בן
אירים ודורי בן אורה
* * *

לזכות אשר בן רינה לזיווג
משורש נשמתו ולגאולה
שלימה של עם ישראל
בקרוב ממש
* * *

לזכות ולרפו"ש לשאול אליהו
שיחי' בן חנה רבקה שתחי'
* * *

לזכות מרת חנה מינא
בת שושנה אביבה
* * *

לע"נ הר"ר כתרילאל שלום בן
הר"ר חיים יצחק ע"ה
* * *

לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב
שיחי' בן מאלע, וכל משפחתו
* * *

לע"נ יחזקאל בן יוסף חיים
ולע"נ רבקה בת יחזקאל
* * *

לע"נ ר' ראובן בן ר' יוסף
רובינשטיין ע"ה נדבת
חתנו ר' מיכל קארצאג
* * *

לזכות יהודית
ולזכות אחיותיה חי' מושקא,
זעלדא, ואחיה שרגא
פיוויש, מנחם מענדל
נדבת הורי' מרדכי אברהם
ישעיהו וזוגתו מרת אסתר
שפרה טלזנר
* * *

לזכות בת שבע שתחי'
בת הרה"ת יוחנן מרזוב
וכל משפחתו
* * *

לזכות דינה בת שבע
בת מאירה אסתר
* * *

לזכות פערל רייזל
בת אהובה ברכה
* * *

לזכות הרה"ת ר' יהושע
בירקאוויץ וכל משפחתו
* * *

לע"נ רבקה אלטא
בת חנה לאה ע"ה
* * *

לע"נ הילדה היקרה עדאל
שיינא ע"ה בת הרה"ת מרדכי
אליה ילחט"א האנאווער
* * *

לזכות הרה"ת ר' אביגדור
סימאנדס וכל משפחתו
* * *

לזכות הרה"ת ר' חיים משה
וזוגתו מנוחה רחל ובניהם מנחם
מענדל ופעסיא
* * *

לע"נ ראובן אברהם
בן אלתר שלמה זלמן
* * *

לע"נ הרה"ח הרה"ת ר' שמואל
אייזיק הלוי ע"ה פאפאק
נדפס על ידי ולזכות משפחתו
* * *

לזכות ולרפו"ש עבור
חי' אלה שתחי' בת ריסא

שיעורים חדשים
בכל שבועמבחר של
עשרות מגידי שיעורמסודר
להפליא

טעמו וראו כי טוב ה'!

נשמתך משתוקק לשיעורים בחסידות

הכל רק בלחיצת כפתור!

www.otzerhachassidus.com

יש גם אפשרות 'להוריד' כל השיעורים ל-mp3 player וכדומה

שיעורים בחסידות לכל אחד בכל מקום

אפשרות
להכניס השיעורים
ל-MP3/USB הפרטי שלך

לפרטים
או להשיג השיעורים, צלצלו:

347.762.6054

ומלאה הארץ ידעה את ה'

מכון
לעבדך באמת

טעל: 718.650.6295

אימייל: admin@otzerhachassidus.com

אתר: www.otzerhachassidus.com

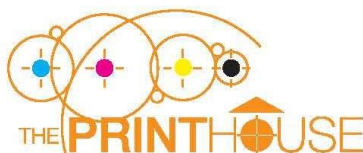

**ניתן להשיג הקונטרסים בחינם מידי שבוע בשבוע
במוקדים בכל שכונות החרדיות ברחבי ניו יארק**

**לפרטים נא להתקשר בטלפון 718-650-6295
או באימייל info@otzerhachassidus.com**

**כמו"כ אפשר לקבלו באימייל
או להורידם מאתר אוצר החסידות
www.otzerhachassidus.com**

נדפס באדיבות

538 Johnson Avenue | Brooklyn, NY 11237

t 718.628.6700 f 718.628.6900 e jobs@tphny.com w tphny.com